

SWEDISH INTERNATIONAL DEVELOPMENT
COOPERATION AGENCY

EUROPEAN CENTRE
FOR
MINORITY ISSUES

DEVIBE DUMO LOKALNA ROMANE KOORDINATORENGE

LEGARUTNO VAŠ INTEGRACIJE E ROMENGI ANI LOKALNI KORKORODIREKCIJA

DEVIBE DUMO LOKALNA ROMANE KOORDINATORENGE
LEGARUTNO VAŠ INTEGRACIJE E ROMENGI ANI LOKALNI KORKORODIREKCIJA

Evropako centri vaš minoritetenge pučiba (ECMI)

Direktori: Dr. Marc Weller

Copyright © 2007 The European Centre for Minority Issues

Vaš mukljibe stampibasko jase nakhibe akava legarutno
jase disavi olakri publikacija šaj te hraminen ani adresa:

ECMI
Schiffbruecke 12
24939 Flensburg
Germany

ISBN: 978-3-9810857-9-2

Evropako centri vaš manišikane pučiba kerela ano bufljaripe
piri buti thaj ano majsigato šajutno vakhtesko roki ka del djevapi
ano sakova rodipe vaš olako stampibe jase nakhibe akaja publikacija.

SWEDISH INTERNATIONAL DEVELOPMENT
COOPERATION AGENCY

EUROPEAN CENTRE
FOR
MINORITY ISSUES

DEVIBE DUMO LOKALNA ROMANE KOORDINATORENGE

LEGARUTNO VAŠ INTEGRACIJE E ROMENGI ANI LOKALNI
KORKORODIREKCIJA

Beograd / Skoplje
mart 2007

TELARIPE

ANGLOMOTHOVDIPE	3
1. ROMA ANI REPUBLIKA SRBIJA	8
1.1 Populacija	8
1.2 Politika integracije e Romengi ani Srbija	8
2. INTERESUIME RIGA	10
2.1 Anglomothovdipe	10
2.2 Lokalna romane koordinatorija	12
2.3 Repräsentatorija komunake thaj olengri rola	14
3. PROGRAMI TRENINGESKO	16
3.1 Identifikuike manginute treningja	16
3.2 Alosaribe trenerengo	17
3.3 Jekha-jekh fundo thaj istemalkeriba khatpatna treningja	17
3.4 Keribe kapacitetija thaj korespondenija maškar romane koordinatorija thaj rezentatorija komunake	17
3.4.1 Treningi no. 1: Sikavibe vaš buti ano kompjuteri	20
3.4.2 Treningi no. 2: Manušikane/ minoritetenge hakaja thaj muršikano hem djuvljikano jekhipe	22
3.4.3 Treningi no. 3: Akcione planija vaš Dekada khwibe e Romengo 2005 – 2015.	24
3.4.4 Treningi no. 4: Hramibe bahami projekti thaj kbedipe love	26
3.4.5 Treningi no. 5: Vastalipe projektea	28
3.4.6 Treningi no. 6: Publikako arakhibe	30
3.4.7 Treningi no. 7: Publikako arakhibe – badžako pobuter	32
3.4.8 Treningi no. 8: Relacije e publika	34
4. PODUR LAČARIBE KAPACITETJENGO	36
4.1 Semnibe informacine sistemsko lokalna romane koordinatorenge	36
4.2 Gatisaribaske kberibaske thana: Koordinacija informaciono sistemi e OEBS-ea	36
4.2.1 Bešipe vaš informaciono sistemi/ gatisaribasko than vaš keribe no. 1: Khwibe pi buti	38
4.2.2 Bešipe vaš informaciono sistemi/ gatisaribasko than vaš keribe no. 2: Sikavibe	40
4.2.3 Bešipe vaš informaciono sistemi/ gatisaribasko than vaš keribe no. 3: Sastipe	42
4.2.4 Bešipe vaš informaciono sistemi/ gatisaribasko than vaš keribe no. 4: Bešipe	44
5. REZULTATIJA THAJ DEVIBE DUMO	46
5.1 Keribe pošukar lokalne romane koordinatorija thaj rezentatorija komunake	46
5.2 Djevapiba komunake	47
5.2.1 Klidutne badžakija leline kotar komune	47
5.2.2 Leljine pozicije thaj gudipa komunake kotar treningja thaj olengo reagupe	48
5.3 Reaguipa participantjengo kotar sesije treningpaske	48
5.4 Reaguipa trenerengo kotar reagupe projektesko	49
6. OLESKO ADIKARIBE	50

6.1 Integracija lokalne romane koordinatorengo ano komune	50
6.2 Bufljaripe informaciono sistemi: Koordinacija e BTO sektorea	51
7. KERIBE BUDŽETI VAŠ ADIKARDI INTEGRACIJA	52
7.1 Lačaribe kapacitetija thaj informaciono sistemi.....	52
7.2 Timi trenerengo	53
ANEKSI I	54
LOKALNA ROMANE KOORDINATORIJA	54
ANEKSI II.....	58
REFERENTNE PUNKTJA KOMUNAKE: REPREZENTATORIJA KOMUNAKE	58

ANGLOMOTHOVDIPE

Rola e legarutnipaski

Rola akala tikna publikacijake sito te del godi vaš olako baro gendo thaj kontinuiteti kotar akaja lelini buti trin anglune inicijatorengo e Evropake centrea vaš minoritetenge pučiba (ECMI) sar legardutno lačaribasko kapacitetjengo lokalne romane koordinatorja ini olenge bi-romane amala ano 13 komune ani Republika Srbija. Dži akana legarutno khedela ano jekh than gendja relevantna vaš džene ani Srbija, sar ini avera phuvja ano buvlo balkansko regioni interesuime vaš barjaripe thaj lačaribe integracije ini kontaktja maškar romane khupatne thaj lokalno thagaripe.

Akava legarutno kerdo pedo emperije leline ano legaripe pilot-projekti ECMI-esko ano maškaribe e Servisea vaš manuškane thaj minoritetenge hakaja Republika Srbija (nakhlo Ministribe vaš manuškane thaj minoritetnge hakaja Raštraka khupatnake Srbija thaj Crna Gora), Evropaka agencija vaš rekonstrukcija thaj Misija OEBS-eski ani Srbija. Pedo dikhiba kaj akava anglothovdipe sikavi aktuelno legardutno ano konteksti Dekada khuvibe e Romengo thaj ECMI-eski buti e Romenca, angluno kotor dela tikno dikhljaribe akanutna situacijako e Romengo ani Republika Srbija. Dujto fokusirinipe pedo romane koordinatorja sar relacija maškar romane khupatne thaj raštri, atoska leiba ini e rola bi-romana lokalna oficijalna džene. Trito kotor dela pošukar dikhljaribe pedo plani thaj legaripe aktivnostja programesko lačaribe kapacitetja manginutno vaš reslibe problemja savenca dikhelape romani khupatni, sar ini promocija multietnikano lačaribe ekipa pedo niveli lokalna thagaripaski. Ano paše drom, štarto kotor dela dikhljaribe bešipaske vaš informacione sistemja sar lundjaripe programi e trenigesko. Pandjto kotor dela rezultatija dži save alope programea lačaribe kapacitetja thaj bešipaske vaš informacione sistemja realizuime ano rami projektesko, dži kaj šovto thaj eftato kotor rodela napja save šaj te legarenpe sar mi buti koordinatorengo ovela adikardo. Ini ko agor akale legarutnipasko duj aneksja dena biografije romane koordinatorengo thaj (bi-romenge) reprezentatorija lokalno korkorodirekcijengi save khamlje te oven djevaptune džene ano pere komune.

Dikhibi anglomothovdiba kotar sa leline analize save legardjepe 2004. beršeste ani Srbija thaj Crna Gora¹, ECMI ano decembri 2005. beršeste lela inicijativa e mangipa te barjačerel thaj te kerel pošukar kontaktja maškar romani khupatni ini lokalno thagaripe maškar treningja thaj bešipa informaciono sistemi vaš romane koordinatorja thaj olenge kolege ano lokalno thagaripe ano 13 komune ani Republika Srbija. Finansirimi kotar Švediaški maškarthemutni agencija vaš bajraripe thaj maškaribe (Sida) pilot faza ECMI-eska bukjake e lokalne koordinatorenca vaš romane pučipa thaj reprezentatorenca komunake sine dži agor 2006. Berš. Rezultatija pilot fazake sito sikavde ano akava legarutno e resoa devibe misal šukar praksa savi šaj te lelpe ini te legaripe ano avera komune ani Srbija, sar ini ano avera phuvja ano regioni ano reso barjaripe thaj lačaribe kontaktja maškar romani khupatni thaj lokalno thagaripe.

Dekada khuvibe e Romengo: pratsavutni rola komunengi

Dekada khuvibe e Romengo (2005-2015) sito putardi obligacija thagarutnengi enja raštrake centralna thaj mesmerjavinutna Evropake te marenpe o pipe čorolipe, teljaribe thaj diskriminacija (sar ini ano avera umalja) pedo save siton o Roma ano regioni. Hramosariba Dekada, thagarutne Bulgariake, Hrvatskake, Čehiake, Hungariake, Makedonijake, Rumunijake, Srbijake thaj Slovakiake siton pedi obligacija te arakhen:

- Leibe Nacionalne akcione planja (NAP) vaš štar prioritetna umalja Dekadakre: sikavibe, khuvibe pi buti, sastipe thaj bešipe
- Šukar thaj ano vakhti implementacija NAP-eski sar ini arakhibe love sebepi akava
- Koordinacija maškar resorna ministriba thaj relevantne thagarutnake institucije ano reso legaripe koherentno thaj kontinuiruimi implementacija NAP-eski
- Transparentnibe thaj devibe jekh jekheste informacije ani relacija e Dekada maškar thagarutne thaj bithagarutno sektori, keribe tromale baze gendjengi pedo aver kategorije ano rami e maškarthemutna standardenca khedipaski thaj uluvibe gendja

¹ Vaš pobut gendja sa lelina analize ani Srbija thaj Crna Gora dikhen:
http://www.ecmirom.org/nascg_rom_index.html

- Efektivno leibe kotor romano bithagarutno sektori ani implementacija thaj dikhibaski kotar NAP
- Efektivne mehanizacija dikhibaski, savo lela forme sar te kerelpe anglunipe vaš implementacije NAP-eski ano nacionalno niveli

Atoska pendjardi pedo rig thagarutnengi e phuvjengi save lena kotor ani Dekada siton mangipe vaš dijalogi maškar lokalni thagarutni thaj lokalni romani khupatni sar mi implementacija NAP-eski ovela pošukar. Dži kaj imlementacija NAP-eski ulji oficijalna e leiba Dekada ano angluno kotor 2005. berš, formiribe dikhavde lačariba vaš lokalni romani khupatni rodela maškaribe pedo komunako niveli, na numa lokalano thagaripe thaj lokalno romani khupatni, veke ini komunakre oficijalne džene save siton aktivna pedo umalja semne umalja Dekadakri. Bizo akava maškaribe, politikane obligacije phuvjengo save lena kotor ani Dekada šaj te ovel pedo niveli deklaracijako, e pharipa ani implementacija sar rezultatea.

ECMI-esko programi e Romenca ano rjačutno Balkani

(www.ecmirom.org)

ECMI ano 2003. berš legardja angluno sa lelino rodipe mangipasko romana populacijake ani Republika Makedonija². Kana o rezultatija rodipaske sikavdje mangipe vaš mobilizacija baro gendo e Romengo te keren buti ani integracija makedonijaka sa romana populacija, ECMI formirindja Romane ekspertikane grupe³ vaš fundone umalja: sikavibe, sastipe, dizjake hakaja thaj khuvibe pi buti. Ano reso anavibe revizija thagarutnako *Akti Strategijako vaš Roma ani Republika Makedonija*. Ekspertikane grupe kerdje duj tomija raportiribaske kotar rodipe savo sito dizajnirimo thaj legardo uzo ažutipe ECMI-eske fascilitatorja, sar ini bahami vaš modifikacija makedonijako alosaribasko sistemi.

Istemalkeriba veke lelino metodologija rodipaski mangipa ani Makedonija, ECMI ano 2004. legardja sa lilini analiza pašljoibaski e Romengi ani Srbija thaj Crna Gora. Maškar rekomandacija dži save alope prekalo analize sine

² Pobut kotar sa lelino rodipe mangipaske ani Makedonija, dikhen http://www.ecmirom.org/namkd_rom_index.htm

³ Pobut kotar Romane ekspertikane grupe, ano rami ini raportja rodipaske save šaj te len, dikhen http://www.ecmirom.org/regri_rom_index.htm

ini mangipe te inicijative ovelen dumo jekh drom jase pobot pedo lokalno jase regionalno niveli. A avera rekomandacije siton:

- **Barjaripe** thaj lačaribe kontaktja maškar romani khupatni thaj lokalne thagaripa
- **Lačaribe** pašljoibe e Romengo ano marketi bučarnipasko sar potencijalne preduzetnikja thaj butikerdutne
- **Vazdipe** niveli informišibasko thaj dikhibe dizjake hakaja andral romani populacija, thaj/jase
- **Promocija** pačavibe pedo lokalne mangipa kotar suksesna romane BTO, uzo anglunipe koordinacije maškar romane BTO pedo lokalno niveli

Nadur, e pačaviba pedo odova te o Nacionalne akcione planija, leline ano rami Dekada khuvibe e Romengo, te kerenpe pobot kooperativna sar mi olengo legaripe šaj te dikhelpe, ECMI ano 2006. berš čerdja amalipe e Regionalne centrea UNDP ani Bratislava ani inicijativa te zoraljipe metodologija savi ka del ažutipe nacionalna ekipenge save siton djevaptune vaš legaripe akcione planja ano putaribe mangipa ano implementaciono procesi save šaj te ruminen realizuibe reso Dekadako, dizajniriba adekvatne djevapiba sar mi implementaciono procesi šaj te dikholpe ini te lačaripe nacionalno kapaciteti vaš monitoring thaj rodipe tiknevakhteske realizuiba.

Naisariba

ECMI mangela te naisarel Svediaka maškarmutna agencijake vaš maškaribe thaj barjaripe (Sida) pedo olakro devibe dumo ano saleline analize ini pedo lundjaripe devibe dumo ani akaja inicijativa. Amane hačara kaj akava legarutno ka ovel sar modeli vaš savke inicijative ano aver thana.

Uzo ECMI, projekteske dendje ažutipe konsultacije e Servisea vaš manuškane thaj minoritetenge hakaja Republika Srbija (nakhlo Ministribe vaš manuškane thaj minoritetenge hakaja Raštrka khupatnake Srbija thaj Crna Gora), sar ini Organizacija vaš evropako arakhibe thaj maškaribe (OEBS). Naisaribe daja atoska ini vaš srbikani BTO *Dizjake inicijative/Tim Trin* vaš rola devibe dživdipe aktivnostenge vaš treningja legarde ano rami akala inicijativa.

Uzo romane koordinatorja thaj reprezentatorija komunke save lele kotor ano aktivnostja projekteske thaj save siton mothavde ano aneksia akale legaripasko, ECMI mangela te naisari e dženenge beogradesko projetno timeske pedo olengo ažutipe ano aktivnostija save andje dži akava legarutno, sar ini keribe akava legarutno: Igor Kostić, Nataša Markovska, Dragana Paspalj, Jelena Sekulić thaj Slavica-Lola Vasić.

Eben Friedman, Ph.D.

ECMI Regionalno reprezentatori

Skoplje, mart 2007.

1. ROMA ANI REPUBLIKA SRBIJA

1.1 Populacija

Prekalo registri dizutnipasko kotar 2002. berš, khupatna 108.193. Roma džvdinela ani maškarutni Srbija thaj Vojvodina, so sito 1,44% kotar khupatno gendo dizutinipasko Republika Srbijaki⁴. Te mi dikha, rodipe ano 593 bešipaske thana e pobut kotar 100 dizutne jase 15 familije, legardo kotar Centri vaš rodipe etniciteti, sikavdja kaj khupatna 210.353. romane dizutne, bizo pana 46.293 našutne kotar Kosovo⁵. Ano agor, dikhibe romane bithagarutne organizaciengo mothavena kaj gendo romana populacijako ani Srbija pobaro kotar 750.000⁶.

1.2 Politika integracije e Romengi ani Srbija

Ini prekalo relativno progresivno maškaribe prekalo Roma ani Socijalističko Federativni Republika Jugoslavija, pašljoibe e Romengo ani Srbija stagnirindja kotar agor 80 dži agor 2004. berš⁷. Palune nekobr berša, dikhelape semo badžako ani Srbija ini ano umali rodipasko sar ini ano politikako umali. Poulavdo semna mothavibaske pedo akava pu čiibe siton:

- *Kanuni kotar uluvibe hakbaja thaj tromalipe nacionalna minoritetenge*⁸ (2002)
- *Akti strategijako vaš integracija thaj devibe neve djevapiba Romenge*⁹ (2002) sari ini
- *Strategija vaš tikenjaribe čorolipe*¹⁰ (2003)

Ini kobor semni te ovel, lačaripa ano palune berša šaj te dikhenpe jekhutno badžakence ano šukar rig, soske ini *Akti strategijako* korkori rodela pana rodipa. Legaripa savko rodipe ano agor 2004. berš, ECMI kerdja

⁴ Akava gendo sito bi Kosovako. Dikhen Etnikako mozaik Srbia (Beograd: Ministrife vaš manuškane thaj minoritetenge hakaja Srbia thaj Crna Gora, 2004)

⁵ Dr. Božidar Jakšić, mr Goran Bašić, Romane bešipaska thana, forme dživdipaske thaj šajipa integracija e Romengi ani Srbija, (Beograd: Centri vaš rodipe etniciteti, 2002), rig.14

⁶ Dikhen, pedo misal, *Manušikane hakaja ani Jugoslavija 2003* (Beograd: Beogradesko centri vaš manuškane hakaja, 2004) rig 365. Indirektno devibe dumo vaš akava avela kotar beogradesko oficijalne džene, save dikhljarena gendo e Romengo ani angluni diz pedo paše 105.000

⁷ Ani Kosova, pedi aver rig, pašljoibe e Romengo dramatikano ruminipe 1999. beršeste, adjahar kaj pobut Roma kotar Kosova avdive dživdinela avrija kraina

⁸ http://www.humanrights.gov.yu/files/doc/Zakon_Srpski_cir.doc

⁹ http://www.humanrights.gov.yu/srpski/sektori/manjinska/roma/strategija/nacrt-strategije/roma_nacrt-strategije_srpski.pdf

¹⁰ <http://www.prsp.sr.go.v.yu/dokumenta.jsp>

kompletne riga vaš Sideski buti e Romenca ani Srbija (sar ani Crna Gora). Maškar ECMI-eske rekomandacije sine ini zoralipe thaj lačaribe relacije maškar romani khupatni thaj lokalno thagaripe.

Barjaripe korkore Romengo ano lokalno niveli thagaripasko sikavi pošukar relacije maškar romani khupatni thaj lokalno thagaripe, sar lokalne organja thagaripaske institucije.

Akava ano baro kotor sebepi:

1. Bufljardo egzistirimo bilačo pašljoibe e Romengo ano sasutnipe; thaj
2. Mangipe te o Roma na ladjana averipastar ano sikljovibe thaj ekonomikano statusi ano dikhibe e avera Romanca sar ini na-Romenca

Pana, ini kaj *Kanuni kotar lokalni korkoridirekcija Republika Srbijaki* arakhi formiribe Konsili vaš maškarnacionalne relacije ano nacionalne hamime thana ¹¹, anglo čhivibe koordinatorja vaš romane pučiba ano 12 komune maškar khupatni inicijativa Ministribaski vaš manušikane thaj minoritetenge hakaja, Evropaki agencija vaš rekonstrukcija thaj OEBS-eski ano 2005. berš, numa komuna Leskovac ani mesmer Srbija sinela ani buti savko koordinatori.

¹¹ Servisesko ljlil Republika Srbijaki, septembri 2002, dženo 63. Tromali ini adresa http://www.parlament.sr.gov.yu/content/lat/akta/akta_detalji.asp?Id=23&t=Z

2. INTERESUIME RIGA

2.1 Anglomothovdipe

Kanuni kotar lokalni karkorodirekcija Republika Srbijaki arakhi formiribe Konsili vaš maškarnacionalne relacije ano nacionalno hamime thana¹². Anglo 2005. berš, ini prekalo odova, numa Komuna Leskovac (mesmer Srbija) sinela butikerdutno koordinatori vaš romane pučiba. Semno prmibe situacijako ulo kana o koordinatori vaš romane pučiba angažuipe ano pana 12 komune. Semno zoralipe alo kotar Ministribe vaš manuškane thaj minoritetenge hakaja, deviba dumo kotar Evropaki agencija vaš rekonstrukcija thaj OEBS, ano olengo mangipe te i buti pedo lokalno niveli kerena po prioritetno pedo nacionalno niveli.

Sasutno anibe romane koordinatori ano 12 komuna sine bramosaribo memorandumea kotar korespodencija maškar Ministribe vaš manuškane thaj minoritetnge hakaja thaj sakova komuna ano rami. Obligacije komunake thaj koordinatorengi haljovde memorandumea, siton dende ano dokumenti telje¹³:

Obligacije e komunake

- Te čhiven ani buti romano koordinatori pherdo butipasko vakhti ani vrjama kotar 12 maseka
- Te arakhipe kancelarisko than thaj materijal sar ano avera komune butikerdutnenge
- Te len romane koorditnatore ano planiribe thaj gatisaribe decizije lokalne thagarutnake save siton vaš pučiba minoritetenge
- Aktivno angažuipe romane koordinatori ano reslibe problemi savenca marelape lokalna romani khupatni

Obligacija Ministribaski

- Te arakhen 12 masekeske pokinibaske love vaš sakova koordinatori pedo niveli djevaptuna ekspertska skola thaj emperije koordinatorengo, sar ini učaribe siguripe thaj dini ano rami e kanunea
- Organizuipe treningi thaj seminarija vaš romane koordinatori
- Dikhibe buti romane koordinatorengo thaj arakhibe gendja thaj manginutne iranibaske informacije

¹² Servisesko ljlil Republika Srbija, septembri 2002, dženo 63.

¹³ Rezime kerdo pedo fundo dokumenti Servisi vaš Manušikane thaj minoritetnge hakaja Republika Srbija

Obligacije romane koordinatorengo

- Sikljovibe forme maškaribe e publika ano sasutnipe sar ini poulavde lokalne administracije
- Buti ano rami e hakajenca lokalna administracija
- Aktivno leibe kotor ano bešipa lokalna korkorodirekcijake
- Dikhibe situacija lokalna romana khupatnaki thaj aktivno leibe kotor ano formiribe vaš reso problemi savenca akaja khupatni marelape
- Te oven relevantno klisi romana khupatnake, dikhiba aktivnostija relevantna BTO
- Deviba masekeske raportija Ministribaske
- Sikavibe rezultatija po agor

Dži kaj rodipe vaš leibe kotor e Romengo save kerena buti ani komuna sikavdja olengo šajipe te keren vaš romani khupatni, lundjardo egzistirimo akala pozicijake majbut ulo pedo korkoro romano koordinatori te aven dži konkretnikane rezultatija semne vaš leibe dumo kotar komunako budžeti ano avutnipe. Reslibe akala rezultatija rodindja ini lačaribe kapacitetija na numa kotar romane koordinatorija, veke in (na-romane) lokalne reprezentatorija komunake save siton vaš umal ano save romani kompleksno thaj butpobari marginalizacija sikavipe, sar ini ano prioritetna umalija Dekada khuvibe e Romengo:

- Sikavibe
- Khuvibe pi buti
- Sastipe thaj
- Bešipe

Ano maškaribe e Ministriba vaš manuškane thaj minoritetenge hakaja, ECMI anavdja majšukar forma sar te barjakarel kapaciteti romane koordinatorenge thaj olenge na-romane kolega ani lokalni korkorodirekcija thaj kerdja aktivnostija pilot-projekti prekalo odova. Anglune aktivnostija ano akava reso legarde siton pobuter mothavde ano 3. kotor akale legaripasko.

2.2 Lokalna romane koordinatorija

Pilot-projekti fokusirndja pe ano 12 komune ani Republika Srbija ano save romane koordinatorija sine ani buti sar jekh kotor komunaka administracijake uzo devibe dumo Ministribasko vaš manušikane thaj minoritetenge hakaja, Evropaka agencijake vaš rekonstrukcija thaj Misija OEBS-eski ani Srbija, thaj pedi pionirsko komuna Leskovac, savi veke sine angažuindja plo romano koordinatori¹⁴.

Romani populacija alosaribske komune		
Komuna	Sasutni populacija	Roma
Aleksinac	57 749	2,5%
Barajevo	24 642	0,8%
Bela Palanka	14 381	8,5%
Bujanovac	43 302	8,9%
Grocka	75 466	0,6%
Leskovac	156 252	2,8%
Negotin	43 418	0,6%
Novi Beograd	217 773	1,1%
Pirot	63 791	3,0%
Sombor	97 263	0,4%
Valjevo	96 761	1,4%
Vlasotince	33 312	0,8%
Vranje	87 288	5,3%

Ano aver-aver umalija phuvjake (dikh mapa), komune save siton ano ECMI-eske projektna aktivnostija sine: Aleksinac, Barajevo, Bela Palanka, Bujanovac, Grocka, Leskovac, Negotin, Novi Beograd, Pirot, Sombor, Valjevo, Vlasotince i Vranje. Sar sito prezentuimo ani tabela uzo, sa akala komune siolen semno gendo romana populacija prekalo registri dizutnipasko kotar 2002. berš, taro kana šaj te adžukara kaj populacija ini barilji¹⁵.

¹⁴ Tikne biografije sa romana koordinatorengo save siton ano projekti ECMI-esko dende sitono ano Aneksi I

¹⁵ Pana, gendo e Romengo but potikno ze numero e manušengo save verifikuinenape sar Roma ano sakovadivesko dživdipe

*Tekst savo avela sito hanig kotar fundoni buti kerdo vaš romane koordinatoriya ano 12 komune save siton ano kooperativni inicijativa Ministribaski vaš manuškane thaj minoritetenge hakaja, Evropaki agencija vaš rekonstrukcija thaj Misija OEBS-eski ani Srbija*¹⁶.

Bukja thaj obligacije/ kompetencije

Lokalna romane facilitatoriya ka oven len kancelari ja ani komuna, savi ka kerel sakova bukjarne dive thaj savi ka ovela maškaribe e dženenca korkorodirekcijake. Butikerdutne ka den raportija koordinatorese projektesta ano Ministribe vaš manuškane thaj minoritetenge hakaja Republika Srbija, vakeriba olake/oleske vaš ažutipe, maškaribe ini ani situacija e disave pharipa ani buti.

Butikerdutne ka:

- Te verefikuinipe gendo, socijalno statusi thaj prioritete problemija lokalna romana khupatnake, sar fundo vaš hramibe lokalne akcione planija vaš Roma
- Te anenpe pratsava kotar i komuna ano reso formiribe bukjarne grupe vaš hramibe akcione planija ani komuna pedo savo facilitator khuvd ja ki buti
- Koordiniribe bešipe e bukjarne grupa vaš hramibe akcione planija, te legaripe evidencija thaj te delpe raporti koordinatorese ano Servisi vaš manuškane thaj minoritetenge hakaja
- Te gatisaripe thaj te denpe dokumentija ano reso leibe akcione planija kotar komuna
- Te sigurinipe kaj o lokalne BTO ka den plje bahamija prejekteske vaš implementacija lokalne akcione planenge Komisijake vaš tikne grantija
- Lačaribe kapaciteti manginutne vaš maškaribe thaj diveski komunikacija maškar romano minoriteti thaj lokalni administracija
- Te dendpe rndone raportija koordinatorese pro jekteste ano Servisi vaš manuškane thaj minoritetenge hakaja kotar aktivnostija projekteske, poulavdo kotar buti bukjarne grupake pedo formiribe lokalne akcione planija, realizacija lokalne akcione planija, olengo devibe ano leibe komunake thaj pana projektija ani relacija e implementacija akcione planenca

¹⁶ Dokumenti arakhlja Misija OEBS-eski ani Srbija

Kvalifikacije:

- Maškarutni skola
- Šukar vakeribe srbkani čhib, romani čhib sito plus
- Emperije dživdipaske ano lokalno maškaribe; paše maškaribe thaj emperije ani rlicija e lokalne romane populacija
- Paše maškaribe, emperije thaj džanibe dživdipe ini problemija lokalna romana khupatnake
- Džanibe kotar mandati/ekspertipe thaj funkcionišibe lokalna korkorodirekcija siton plus
- Džanibe programi Dekada khuvibe e Romengo 2005-2015.
- Mangipe thaj gatisaribe vaš intezivno maškaribe thaj komunikacija e manušenca
- Organizuibaske džaniba
- Džanibe buti ano kompjuteri (Word, Internet...)

Anglo sa siolen Romnja

2.3 Rerezentatorija komunake thaj olengri rola

Hačardi ini minimalno sar “tehnipaski kohabitacija thaj adikaribe ulavde nacionalne identiteija”,¹⁷ integracija sito dujrigako procesi. Akava gndipe, savo sito ano projeknta aktivnostija, na hačarde numa lokalne romane koordinatorija, veke ini olenge majsemne na-Roma, kolege ani komunaki administracija. Ano amalipe lokalno koordinatorija vaš romane pučiba e olenge na-romane kolegenca ano projektna aktivnostja ano jekha-jekh vakhti sikavdja ano trin riga:

1. Dendja ano šajipe dženenge solduj grupake pošukar haljovibe pozicije thaj emperije aver rigate, dži kaj ano jekha-jekh vakhti tiknjardja hačaribe averipasko sakova grupake
2. Ažutindja ano arakhibe te džene solduj grupake siolen jeka-jekh informacija save siton manginutne vaš realizuibe pere obligacije

¹⁷ Dikh Zoltan D. Barany, “Living on the Edge: The East European Roma in Postcommunist Politics and Societies”, *Slavic Review* 53.2 (1994): 321-344, ano 325.

3. Anavdja relacija korkoroadikarde rndonipe ano maškaribe pedo klidutne pučiba vaš khupatna interesija.

Angli lelini implemetacija, imperativi sito te formirinipe kontakti e dženenecca relevantno resoa ano komune thaj te sigurinen olengo pozitivno gndipe, haljovibe thaj maškaribe. Keribe maškaribe soj šaj pošukar, sakova dženo musaj te ovel anavdo kotar komuna pedo fundo poanglo veke verefikuimo kriterijumi¹⁸.

Kotar jekh rig formiriba sienergija e Dekada khuvibe e Romengo, a kotar aver rig barjaripe korespodencija maškar komune, sar ini ulavde komune thaj thagaripe, alosarde siton džene komunake ano rami e štar prioritetna umalja Dekadake (dikhen kotor 2.1).

¹⁸ Iformacija kotar reprezentatorija komunake uçarde pilot-projete ECMI sitoj dendi ano Aneksi II

3. PROGRAMI TRENINGSKO

3.1 Identifikuibe manginute treningja

Angluno leiba kontaktja e komuna kerdja poloke Ministribaske vaš manušikane thaj minoritetegne hakaja, save adjahar dendja semne informacije thaj instrukcije ano legaripe projekesko. Mangipa trenigneske siton rodljarde e konsultacija romane koordinatorencia, leiba ini:

- Treningja save interesuime riga naxhlje dži tedani
- Dikhibia kotar initeresuime riga kotar umalja ano save olengo džanibe vaš keribe disave bukja nane but zorale
- Sikavdo interesuibe kotar interesuime riga vaš teme treningesko

Aver bešipe ano komune, ljila rodipasko sito khedime, ano rami preliminarno mapiribe treningja save dži tedani sine adikarde. Palo odova alje konsultacije e Ministriba vaš manušikane thaj minoritetenge hakaja kotar olengo dži odova momenti emperije ano lačaribe kapacitetija romane koordinatorence thaj olenge specifikane mangipa.

Pedo fundo akala konsultacije sito dendo vakhti treningesko. Leline sekvence thaj teme treningeske sineton:

- **Sikavibe vaš buti ano kompjuteri** (numa vaš romane koordinatorija)
- **Manušikane thaj minoritetenge hakaja** (ini vaš koordinatorija ini vaš reprezentatorija komunake)
- **Akcione planija Dekada khuvibe e Romengo** (ini vaš koordinatorija ini vaš reprezentatorija komunake)
- **Hramibe bahami projektesko thaj khedipe love** (ini vaš koordinatorija ini vaš reprezentatorija komunake)
- **Publikako arakhibe** (numa vaš romane koordinatorija)
- **Vastalipe projektea** (ini vaš koordinatorija ini vaš reprezentatorija komunake)

E resoa te arakhipe te romane koordinatorije siolen manginutne džaniba vaš keribe pere bukja, sakoja kotar komuna save ano akava projekti siton lelja kompjuteri e manginutne softverea thaj lasersko štampači vaš buti romane koordinatoreske. Angluno treningi vaš romane koordinatorija, prekalo odova, fokusirindjape ano vazdipe niveli džanibe buti ano

kompjuteri. Akava sine manginutno sar mi romane koordinatorija ovelen šajipe te istemalkeren tehnika ani plji sakoja diveski buti.

3.2 Alosaribe trenerengo

Sa trenerija save lele kotor ano programi treningesko alosarde siton pedo fundo plo veke mothavde emperije ano legaripe suksesune treningija pedo teme anavde pilot-projektea. Ini kaj baro gendo trenerengo sinolen semno poangle emperije ani buti e Romenca, sa e trenerenge sine prezentuimo projekti thaj sa sine pendžarde e relevantno kanuneske dokumentenca, poangle ze adikarde plo angluno trenigni. Kana sine šajipe, trenerija sine o Roma.

3.3 Jekha-jekh fundo thaj istemalkeriba khupatna treningja

Uzo sa, tehnikano niveli maškar koordinatorija sine pašutno te kerel khupatno treningi istemalkerdo. Ano okola disave procesija ano savi sine semno averipe ano ekspertiribe maškar koordinatorija vaš romane pučiba sine, ECMI nakhlja adjahar so e koordinatorenge e pobut džaniba dendja rola legaripe semne sesije treningeske.

3.4 Keribe kapacitetija thaj korespodencija maškar romane koordinatorija thaj reprezentatorija komunake

Ano reso so posigato legaripe manginutno džanibe thaj eksperti istemalkerde vaš realizuibe sakova diveske obligacije koordinatorengo, treningja sineton organizuime ano jekh than vaš savore, pošukar ze te oven sine poulavde adikarde ani sakoja komuna.

Pašutno dikhibe anglunipasko participantjengo sine pana jekh krucijalna komponenta programa trenigeski. Ano korkoro projekti ani Srbija akava dendja rezultati pana treningenca:

- **Publikako arakhibe – badžako pobut**, thaj
- **Relacije e publika**

Pana nekobor treningja vaš romane koordinatorija siton ano programi treningesko ani inicijativa e korkore koordinatorengo.

Te mi kerelape koordinacija maškar romane koordinatorija tha reprezentatorija komunake, nekobor treningja organizuindjape vaš solduj grupe ano jekh vakhti, Teme ano akala treningja sineton:

- **Manušikane/minoritenge hakaja thaj mušikano hem djuvljikano jekhipe**

- **Akcione planija vaš Dekada khuvibe e Romengo**
- **Hramibe bahami projekti thaj khedipe love**
- **Direkcija projektea**

Sa khupatna, 13 koordinatorija (ohto murša thaj pandj djuvlja) ini 52 reprezentatorija komunake (jekha-jekh ulavde ano murša thaj djuvlja) lele kotor ano ohto treningja. Ani tabala telal sito dendo dikhljaribe programesko e treningesko thaj olaki target grupa. Reso, telaripe thaj rezultati individualne treningesko siton pošukar dene ano avutno artiklo. savo avela.

Dikhljaribe sekvence treningeske			
Sekvenca	Anav	Realizuieme teme	Target grupa
1.	Sikavibe vaš butni ano kompjuteri	<ul style="list-style-type: none"> • Fundone bukja ano kompjuteri • Microsoft Word • Microsoft Excel • E-mail 	<ul style="list-style-type: none"> • Romane koordinatorja
2.	Manušikane/ Minoritetenge Hakaja thaj muršikano thaj djuvljikano jekhipe	<ul style="list-style-type: none"> • Fundo kotar manušikane hakaja • Uluvibe thaj promocija manušikane hakajengo • Stereotipija thaj anglokrisipa • Diskriminacija • Minoritetenge hakaja • Muršikano thaj djuvljikano jekhipe 	<ul style="list-style-type: none"> • Romane koordinatorja • Reprezentatorja komunake
3.	Akcione planija vaš Dekada khuvibe e Romengo 2005 – 2015.	<ul style="list-style-type: none"> • Dekada khuvibe e Romengo thaj Nacionalne akcione planija (NAP) Republika Srbija • Rola lokalna korkorodirekcijake • Semnibe thaj nivelija planiribaske • Analiza studije proceseski • Metode thaj tehnike vaš rodipe mangipaske • Identifikuibe interesne grupe • Definišibe reso, napja, indikatoresko • Misalja kotar šukar praksa • Keribe lokalne akcione planja • Prezentuibe lokalne akcione planja 	<ul style="list-style-type: none"> • Romane koordinatorja • Reprezentatorja komunake
4.	Hramibe bahami Projekt thaj khedipe love	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza thaj definišibe problemi • Reso thaj bukja projektsko • Metodologija thaj plani aktivnostengo • Evaluacija projektesko thaj indikatorija • Khedipe love 	<ul style="list-style-type: none"> • Romane koordinatorja • Reprezentatorja komunake

Sekvenca	Anav	Realizui me teme	Target grupa
5.	Vastalipe projektea	<ul style="list-style-type: none"> • Soj realizuibe projekti • Mothovibe e bujkako • Projektno timi, olesko anglunipej thaj rola • Lideripe thaj timsko buti • Monitoring thaj evaluacija • Raportiribe 	<ul style="list-style-type: none"> • Romane koordinatorja • Rerezentatorja komunake
6.	Publikako arakhibe	<ul style="list-style-type: none"> • Publikako arakhibe: klidutne akterija, badžakja, bukja thaj reso • Pašipe thaj averipe maškar publikako arakhibe, relacija e publika thaj raportiriba • Maškaribe komunako e BTO sektorea thaj poangle emperije participantjengo • Potencijalna politikake resa thaj džene save anena pratsav ano lokalno niveli • Target publika - khupatne thaj ulavde džene • Strateško komuniciribe ano procesi publikako arakhibe • Lobiribe • Informaciono sistemi thaj koalicije 	<ul style="list-style-type: none"> • Romane koordinatorja
7.	Publikako arakhibe - badžako pobut	<ul style="list-style-type: none"> • Prmiba emperije kotar keribe planija publikaka arakhibe thaj šajutne dur koorespondencije maškar lokalne romane koordinatorja • Pendžaribe e klidutne strategiake thaj operativne dokumentenca • Zoralipe korkorutno reaguibe 	<ul style="list-style-type: none"> • Romane koordinatorja
8.	Relacije e publika	<ul style="list-style-type: none"> • Fundone elementija thaj principija vaš procesi komunikacijako • Anglomothovdipe ano relacije e publika • Nevipe, mothovdipe vaš publika, konferencija vaš stampa • Gatisariba vaš publikako ikljistibe • TV intervjui 	<ul style="list-style-type: none"> • Romane koordinatorja

3.4.1 Treningi no. 1: Sikavibe vaš buti ano kompjuteri

Angluno dujdivesko treningi sine seminari vaš sikljovibe vaš buti ano kompjuteri vaš romane koordinatorja.

Sebepi kotar akava sine angluno treningi vaš romane koordinatorja sito dikhljino mangipe vaš djanibe bukjake ano kompjuterija sar mi romane koordinatorja sine ano šajipe te keren pere sakovadiveske bukja ani komuna. Sakoja kotar komune savi lelja kotor ano projekti lelja kompjuteri e manginutne softverea thaj stampači vaš buti romane koordinatorjeske.

Akale treningea adžukardjape te romane koordinatorija astaren niveli pendjaribe bukja ano kompjuteri savo ka sikavipe pedi olengi sakojadiveski buti, e resoa deviba šajipe romane koordinatorenge te mothaven plo ekspertistikanipe ini adjahar te oven popaše sistematizacijake pere bukjanya thaneste andral komunake strukture.

Agnlune teme seminareske:

- Fundone bukja ano kompjuteri
- Microsoft Word
- Microsoft Excel
- E-mail

Treningi no. 1: Sikavibe vaš buti ano kompjuteri

Sekvenca	Anav sesijako	Mothovibe sesijako
1.	Fundone bukja ano kompjuteri	Sasutno dikhljaribe kompjuterske komponentija thaj olenge funkcije
2.	Microsoft Word	Prezentuibe popularno programi vaš hramibe, e praktikane lundjaripa
3.	Microsoft Excel	Prezentuibe popularno tabelarno programi, e praktikane lundjaripa
4.	E-mail	Dikhljaribe programi Microsoft Outlook avera e-mail programea, e praktikane lundjaripa

Istemalkeribe djanibasko

Poulavdo ano tehnikane treningja sar sito akava seminari sikavibasko vaš buti ano kompjuterija kritično te oven participantja e pouče nivelea ano adjahar forme te delpe olenge te istemalkeren plo djanibe deviba ažutipe pire kolegenge e potikne nivelea ano kompjuteri. Buti jekhe e participantesta savo profesionalno kompjutersko programeri ano treningi sine te nakhel individualno kursi programi Microsoft Access ini te godjarel baza informacijengi savi ka ovel kotar istemalkeribe ani buti e romane koordinatorenga.

3.4.2 Treningi no. 2: Manušikane/minoritenge hakaja thaj muršikano hem djuvljikano jekhipe

Dujto treningi programesko ini angluno khupatno treningi vaš romane koordinatorja thaj reprezentatorja komunake sine dujdivesko seminari kotar manušikane hakaja thaj muršikano hem djuvljikano jekhipe.

Sebepi so akava treningi sine angluno ani setija treningeski vaš solduj grupe hačarde:

1. Formiribe kooperativni bukjarni atmosfera maškar romane koordinatorja thaj reprezentatorja komunake bukja pučiba kotar sasutno semnibe ano angluno khupatno treningi solduj grupengo
2. Identifikuipe thaj devibe šajutne bipozitivne gndipa kotar romane koordinatorja thaj reprezentatorja komunake kana ano pučibe minoritetenge hakaja thaj muršikano hem djuvljikano jekhipe
3. Mothoviba faktja kaj hakaja minoritetengo ini djuvljengo manušikane hakaja, ano averipe specijalno privilegije savi haljovela hakaja pobara populacijake ano sasutnipe ini muršengo
4. Gatisaribe vaš aver treningi savo ka fokusirinipe ano Dekada khuvibe e Romengo

Sezituiba pedo fundone pučiba save haljovela Dekada ano sasutnipe sine adžukardo kaj romane koordinatorja thaj reprezentatorija komunake palo angluno khupanto treningi ka ikljon pogatisarde thaj pohačarde vaš leibe ano treningi kotar Dekada khuvibe e Romengo.

Anglune teme seminareske:

- Fundone manušikane hakaja
- Arakhibe thaj promocija manušikane hakaja-maškarthemutno thaj nacionalno aspekti
- Stereotipija thaj anglokrisipa
- Diskriminacija
- Minoritetenge hakaja
- Muršikano thaj djuvljikano jekhipe

Treningi no. 2: Manušikane/minoritetenge hakaja thaj muršikano thaj djvuljikano jekhipe		
Sekvenca	Anav sesijako	Mothovibe sesijako
1.	BINGO	Dikhlaribe poanglo djanibe participantjengo kotar manušíkane hakaja
2.	Asocijacije/ Klasifikacije	Zoralipe participantjengo te ulaven pere gndipa kotar manušíkane hakaja thaj čhivibe specifikane hakaja ani kategorija
3.	Paramizja thaj faktja	Arakhibe majleparde došia ano gndipa kotar manušíkane, minoritetenge hakaja thaj muršíkano thaj djvuljikano jekhipe
4.	Dokumentja kotar manušíkane hakaja	Prezentuibe fundone dokumentija kotar manušíkane hakaja thaj uluviba save dena
5.	Ada	Interaktivno sikljovibe ano save participantja istemalkerena <i>Univerzłano deklaracija kotar manušíkane hakaja</i> sar mi kera rndo hakajesko ani čući ada.
6.	Evropako traini	Alosariba kotar dendo rndo dromutne participantjengo mothaviba pere preference vaš disavo, adjahar putariba pere stereotipja thaj anglokrisipa thaj marenape olea
7.	Stereotipija thaj anglokrisipa	Asocijacije pedo forme <i>stereotipi</i> thaj <i>anglokrisipe</i> , dikhlijine e diskusija kotar disave gndipa
8.	Ker badžako avutnipasko	Kheliba role ano save participantja lena avera identitetija sar mi ovena jekh kotor diskriminacijako
9.	Prmiba emperije	Participantja haljovena pere bipozitivne thaj pozitivne emperije (bi)pačavibe minoritetenge hakaja ano plo pašipe
10.	Kanunako rami	Prezentuibe kherutno kanunesko rami kotar minoritetenge hakaja thaj muršíkano thaj djvuljikano jekhipe.
11.	Identifikuibe problemi	Ginavibe thaj kategorizacija problemja e Romengo ani lokalni khupatni

3.4.3 Treningi no. 3: Akcione planija vaš Dekada khuvibe e Romengo 2005 – 2015.

Trito treningi vaš romane koorditnatorja, a dujto vaš reprezentatorija komunake, sine trindivedsko seminari kotar Nacionalne akcione planija Dekada vaš khuvibe e Romengo.

Akava treningi ulo palo aktivnostja treningeske legarde ano reso senzibilizacija, nakhibe kotar fundono niveli manuškane hakaja ani specifikani situacija e Romengi. Ano akava konteksti sine semno te fokusrinipe pedi Dekada khuvibe e Romengo sar:

1. Kanuneski maškarthemutni inicijativa dikhljini sar jekh drom bimangunutno hačaribe manuškane hakaja kotar biidentifikuime grupe manušengi
2. Rami vaš anglunipe pašljoibe e Romengo ani Srbija maškar buti ano lokalno niveli

Adžukarde rezultatija akale treningeske sine:

1. Pendjaripe romane koordinatorjengo thaj reprezentatorengo komunake e inicijativa Dekada khuvibe e Romengo thaj e rola lokalna thagaripaske ano legaripe Dekada
2. Baripe ušardipe role thaj deviba ano kreiribe ano laegaripe relevantne akcije ano lokalno niveli lokalne romane koordinateurengi ani jekh thaj rerpresentatorija komunake ani dujto rig

Anglune teme seminareske:

- Dekada khuvibe e Romengo thaj Nacionalne akcione planija (NAP) Republika Srbijake
- Rola lokalna korkorodirekcijake
- Semnibe thaj nivelija planiribaske
- Analiza studija proceseski
- Metode thaj tehnike vaš rodipe mangipaske
- Identifikuibe interesno grupengo
- Definišuipe reso, napja, indikatorja
- Misalja kotar šukar praksa
- Keribe lokalne akciona planja
- Presentuibe lokalne akcione planija

Treningi no. 3: Akcione planija vaš Dekada khuvibe e Romengo		
Sekvenca	Anav sesijako	Mothovibe sesijako
1.	Dekada khuvibe e Romengo thaj Nacionalne akcione planija	Dikhlaribe Dekada khuvibe e Romengo thaj NAP-eski vaš štar prioritetna umalja: sikavibe, khuvibe pi buti, sastipe thaj bešipe
2.	Rola lokalna korkorodirekcijake	Lundjaribe angluna sesijake fokusirinepe mohovibe relacije maškar Dekada thaj NAP ani jekh, thaj komunako thagaripe ani dujto rig
3.	NAP Sikavibe	Detaljna prezentacija NAP-a vaš sikavibe
4.	NAP Khuvibe pi buti	Detaljna prezentacija NAP-a vaš khuvibe pi buti
5.	NAP Sastipe	Detaljna prezentacija NAP-a vaš sastipe
6.	NAP Bešipe	Detaljna prezentacija NAP-a bešipe
7.	Lačaribe kula	Participantja analizirinenena elementja vaš procesesko planiribe ani grupa lačariba kula kotar fildjanja, tacna thaj tanjiri
8.	Analiza studije proceseske	Koj siton interesuime grupe; identifikuibe problemi lokalna Romana khupatna; pendjaribe e metoda rodipaski thaj arakhiba djevaptuno reso; aver-aver reso, bukja thaj indikatorija
9.	Strateško planiribe	Struktura projektno timesko; strateška dokumentja; mothoviba rokija thaj prioriteija
10.	Lokalne akcione planija	Istemalkeribe djanibe kotar nakhle seanse ano keribe lokalno akciono plani; olesko pašipe thaj aver-averipe e NAP-ea

3.4.4 *Treningi no. 4: Hramibe bahami projekti thaj khedipe love*

Štarto treningi vaš romane koordinatorja, a trito vaš rerprezentatorija komunake, sine dujdivesko seminari kotar hramibe bahami projekti thaj khedipe love.

Dži kaj anglune duj khupatna treningja ano but barilo gndipe participantjengo kotar relevantne mangipa thaj kerdja skice vaš rami butipasko vaš lačaribe pašljoibe e Romengo, akava khupatno treningi fokusirindjape ano leibe tehnikane forme manginutne vaš legaripe odola akcije.

Adžukardo rezultati akale treningesko sine direktna, praktikana aplikacija kerdi kotar romane koordinatorja thaj reprezentatorengo komunake pedo fundo khupatne konkluzie e poangle duj treninga, e resoa definišiba thaj čhivibe ani jekh rig konkretikane problemija sar olengo reso maškar bahami projekti savi mi ka ovel kerdo thaj dendo kherutne jase avrijalutne donatorenge.

Anglune teme seminareske:

- Analiza thaj definišibe problemi
- Reso thaj bukja projekteske
- Metodologija thaj plani aktivnosteske
- Evaluacija projektesko thaj indikatorija
- Khedipe love

Treningi no. 4: Hramibe bahami projekti thaj khedipe love		
Sekvenca	Anav sesijako	Mothovibe sesijako
1.	Khedipe love	Dikhjaribe metode khedipe love, e poulavde pačaviba pedo strateško planiribe
2.	Konkursija thaj donatorija	Prezentuibe semne parametrija ano arakhibe aplikacije, ano rami ini savo projekti thaj donatorske organizacije, procedura konkurseski, target grupe, geografsko umali thaj rokia
3.	Kaš problemesko	Verefikuiibe koj thaj kosekvence vaš dendo problemi
4.	Elementija bahami projektesko	Detaljni analiza vaš manginutne komponente bahami projekti thaj olengo phanibe
5.	Hramibe bahami: anglo mothovibe	Praktikani sesija formulacija anglo mothovibasko kotor bahami projektesko
6.	Hramibe bahami: definišibe problemi	Praktikani sesija definišibaski centralno problemi ano savo sito bahami projekti
7.	Hramibe bahami: reso thaj bukja	Praktikani sesija formulišibaski thaj pendjaribe reso thaj bukja save siton vaš identifikuimo problemi
8.	Hramibe bahami: budžeti	Praktikani sesija budžeteski vaš projektne resoa thaj bućenca
9.	Hramibe bahami: plani evaluacijako	Praktikani sesija planiribaski monitoring thaj evaluacija suksesibaski realizacija reso thaj bukja projekteske
10.	Hramibe bahami: avera elementija bahami projekti	Praktikani sesija hramibaski vaš motivaciono ljlil, angluni rig, rezime, telaripe thaj aneksi

3.4.5 *Treningi no. 5: Vastalipe projektea*

Pandjto treningi vaš romane koordinatorja, a štarto vaš reprezentatorija komunake, sine dujdivengo seminari kotar vastalipe projektea.

Ano rami e treningea savo poangle sine, akava treningi fokusirindjape pedo leibe tehnikane sesije manginutne vaš legaripe konkretikane badžakia vaš lačaribe pašljoibe romana khupantake maškar projektia.

Pandjto treningi kotar vastalipe projektea sinele vaš reso te romane koordinatorja thaj reprezentatorija komunake čhivela ani pozicija legaripaski gndipa save siton ano projekti kerdo pedo anglo seminari.

Anglune teme seminareske:

- So sito realizacija projekteski
- Mothovibe bukjako
- Projektno timi, olesko barjaripe thaj role ano timi
- Liderstvo thaj timsko buti
- Monitoring thaj evaluacija
- Raportiribe

Treningi no. 5: Vastalipe projektea		
Sekvenca	Anav sesijako	Mothovibe sesijako
1.	Kviz	Dikhljaribe semnibe leline ano anglune seminarja ani relacija e vastalipe projektea
2.	Anglomothovibe ano vastalipe projektea	Definišibe vastalutipa projektea maškar dikhljaribe projektno ciklusi
3.	Mothovibe bukjako	Prezentacija standardni struktura bukjaki, dikhljini praktikana sesija ano save participantija ulavde ano grupe hraminena mothovibe bukjako vaš koordinatorja thaj aver korespodentija ano mothavdo projekti
4.	Timsko buti	Anlgomothovibe ano timsko buti thaj averipe maškar timi thaj grupe, dikhljini grupna sesija ano save participantija planirinena thaj kerena sar timi ano reslibe misterija
5.	Liderstvo	Interaktivni diskusija kotar <i>lideri</i> thaj <i>lideripe</i> , e poulavde pačaviba ani olengi rola ano timi
6.	Monitoring thaj evaluacija	Interaktivni diskusija kotar monitoring thaj evaluacija, fokusiriba pedo olengo pašipe thaj aver-averipe, ini pedo odova sar te legarenpe
7.	Raportiribe	Anglomothovibe ano raportiribe thaj olengo semnibe, uzo ikaljibe strukturibe raporti thaj aver-aver forme raportiribaske

Istemalkeribe djanibasko

Sikavibe kotar programi tikne grantija legarde kotar riga Misijake OEBS-eske ani Srbija dendja semni praktikani sesija sikavde ano seminarija kotar hramibe bahami thaj vastalipe projektea. maškar specijalizuimo treningi kotar programija tikne grantija, organizuimo ano maškaribe e OEBS-ea, romane koordinatorija lela pere sasutno djanibe kotar hramibe bahami projekti thaj vastalipe projektea pedo rodipe specifikano donatori. Esavke praktikane sesije manglape te keren ano lačaribe kapaciteti kaj šaj. Ano teme sine:

- Mehanizmi dikhibasko vastalipa tikne grantea
- Hramibe bahami projekti ano rami e rodipa donatoresko
- Devibe dumo vaš implementacione partnerenge
- Monitoring projektesko ano rami e rodipa donatoresko
- Specifikacija thaj droma donatorengo vaš finansisko thaj narativno raportiribe
- Konkusrna procedura vaš bukjarne thana ano komune

3.4.6 Treningi no. 6: Publikako arakhibe

Šovto treningi – dujto savko treningi numa vaš koordinatorja - sine dujdivengo seminari kotar publikako arakhibe.

Ano planiribe akava seminari ano rami programi treningi, ulavdo dendja paćiv pedo:

1. Jekhipaski pozicija romane koordinatorenge sar dujto dženo maškar romani khupatni thaj komunaki thagarutni
2. Mangipe te romane koordinatorja sikavena molipe pere pozicijake sar forma vaš olako paćavibe kotar istemalkerdutne, sar ini siguripe olesko kontinuiribasko egzistiribe
3. Relativne biemperija pobut romane koordinatorengo ano paćavibe sar oficijalne džene thagarutnake

Adžukardo reso akale treningesko, prekalo odova, sine te romane koordinatorija ovena ano šajipe te poefektivno vakerena e lokalna thagaripa kotar mangipa romana khupatnake, deviba bahami vaš adekvatano reso e solduj riga. Keriba adjahar, romane koordinatorija šaj te oven pouzdani relacija thaj te sigurinen bukjarno than romane koordinatorosko ani plji komuna.

Anglune teme seminareske:

- Publikako arakhibe: klidutne akterija, badžakija, bukja thaj reso
- Pašipa thaj aver-averipa maškar publikako arakhibe, relacije e publikake thaj raportiriba
- Maškaribe komunake e BTO sektorea thaj angle emperije participatjengo
- Potencijalno politikano reso thaj anavibaske pratsava pedo lokalno niveli
- Targer publika - grupe thaj ulavde džene
- Strateško komunikacia ano procesi publikako arakhibe
- Lobiribe
- Informaciono sistemi thaj koalicija

Treningi 6: Publikako arakhibe

Sekvenca	Anav sesijako	Mothovibe sesijako
1.	Anglomothovibe ano publikako arakhibe	Interaktivno definišibe forma <i>publikako arakhibe</i> , e pačaviba pedo relevantne faktija thaj olenge aktivnostja
2.	Buti lokalna thagaripasko	Biformalno primibe informacije thaj relaizuiibe maškaribe maškar romane koordinatorja thaj lokalne BTO, buti komunake direkcije pedo pučiba semne vaš roma thaj džiakanutne aktivnostija romane koordinatorenge
3.	Badžakija ano publikako arakhibe	Khupatni sesija identifikuimi e dženenca save anena pratsava thaj planiribe avipasko
4.	Reso thaj bukja	Diskusija kotar aver-averipe maškar reso thaj bukja publikake arakhiba, e konkretikane misalenca
5.	Target publika	Khupatni sesija kotar identifikuiibe target publika publikake arakhiba e ažutipa ljilea vaš analiza
6.	Karta zoralipaski	Sesije kotar bičaljibe note (hramime ano karte) djevaptune faktorenci vaš devibe dumo
7.	Mothovibe kotar jekh minuti	Sesije kotar formulacije koncizno nota save ljelje ano rami mothavibe, ispati, umali thaj akharibe ani akcija
8.	Strategijaki komunikacijaki	Rodipe kanalija vaš bičaljibe note e ulavde lafenca sar te gatisarelpe thaj so te kere ko intervjui
9.	Lobiranje	Lafija vaš suksesuno hramimo ano mothavdo lobiribe, dikljine sesija solduj
10.	Informaciono sistemi	Definišibe lafija <i>mreža</i> thaj <i>koalicija</i> , e ilustrativno misalenca informaciono sistema romane BTO, dikhljino khupatna sesija hramiba planeski informaciono sistemi thaj korespodencija maškar romane koordinatorja
11.	Mini evaluacija	Sesije rodipaske vaš mangipa publikake arakhiba romane koordinatorenge maškar pačavibasko dikhibe individualne zoralipa thaj bizoralipa

3.4.7 Treningi no. 7: Publikako arakhibe – badžako pobuter

Eftato treningi vaš romane koordinatorja sine dujdivesko seminari kotar anglunipasko publikako arakhibe, adikardo pedo rodipe romane koordinatorengo sar mi lena pana disave djaniba kotar akava umal vaš keribe pere bukja.

Ini kaj na sine maškar treningja ano rami ano angluno programi, akava treningi sito čhivdo ano rami e akanutne dikhiba suksesino programi e treningesko. Sar ini ano poanglo seminari kotar publikako arakhibe, akava trening lela ini pozicija romane koordinatorengo maškar lokalni korkorodirekcija thaj romani khupatni, olenge mangipa vaš prezentuibe leline thaj nevipa molipaske rola.

Sar ini poanglo treningi kotar publikako arakhibe ini kotar akava treningi adžukardo rezultati sine te romane koordinatorja ovena ano šajipe te so poefikasno vakerene e lokalne korkorodirekcija kotar mangipa lokalne romene khupatna, ini te adjahar sigurinen piri pozicija ani komuna.

Formirime pedo fundo poagnle treningesko, anglune teme seminareske sine:

- Prmiba emperije kotar keribe planija publikake arakhiba thaj šajipa vaš dur korespodencija maškar lokalne romane koordinatorija
- Pendjaripe e klidutne strategiake thaj operativne dokumentenca
- Zoralipe korkoropesko reaguibe thaj maškarmanušikane relacije

Treningi no. 7: Publikako arakhibe – badžako pobuter		
Sekvenca	Anav sesijako	Mothovibe sesijako
1.	Individualne prezentacije	Prezentuibe planija publikaka arakhiba romane koordinatorenge ano rami e anglune treningea kotar publikako arakhibe
2.	Dikhlaribe	Tikno kvizi kotar klidutne elementija thaj dikhlaribe semne gendja publikake arakhiba
3.	Prmiba informacije	Maškaribe ano dikhibe emperije romane koordinatorengo ani relacija e bukja lokalna korkorodirekcija, e poulavde pačaviba pedo forme sar sito informacija legardi
4.	Strategija thaj kanuni	Interaktivno dikhlaribe relevantno politikane dokumentica thaj standardja save šaj te istemalkerenpe ano umal publikako romane koordinatorja
5.	Ušardipe thaj korkorogndipasko raguibe	Testi vaš dikhibe niveli korkorogndipe, dikhlijno prezentacija teorija kotar manuškano ušardipe thaj oleske aspektija: ušardipa, pačavibe thaj semnibe
6.	Asertivipe thaj agresivnost	Praktikane sesije aver-averipa asertivne thaj agresivne motoviba
7.	Tehnika korkorogndipaski reaguipaski	Sikavibe haljoviba vaš mangipe aver uzo ačhavibe uzo plo, tehnikako rumime <i>rekordja</i> numa lepariba piro gndipe
8.	Biasertija thaj agresija	Khupatni diskusija kotar sebepija pasivno thaj agresivno reaguibe
9.	Daravibe	Interaktivno rodipe šartija thaj niveli daribasko, e tehnika nakhibe daravibe ini astaribe e daraviba ko intervjui
10.	SWOT analiza	Analiza zoralipaske, bizoralipaski, šajipe thaj daravibe ani relacija pedo aktivnostja informacione sistemja romane koordinatorengo

3.4.8 Treningi no. 8: Relacije e publika

Ohtoto treningi vaš romane koordinatorja sine dujdivesko seminari kotar relacije e publika.

Akava treningi fokusirindjape pedo ulavde aspektja komunikacijake maškar romane koordinatorengo thaj faktjenge andral thaj avrijal romani khupatni.

Okova sebeci sose legardo treningi kotar relacije e publika, sito arakhibe dikhibe šukar praksa thaj rola romane koordinatorengo ani relacija e komuna (šukar vastalipe) thaj romana populacija. Leline pedo dikhibe sine:

1. Jekhutni pozicija romane koordinatorengo sar figura dikhjine thaj ano lokalne romane khupatne ini ano lokalne korkorodirekcije
2. Mangipe te romane koordinatorja prezentuinenena istelmakeribe piri pozicija sar forma vaš olesko kontiruimo egzistiribe
3. Relativno biempirisko baripe romane koordinatorenge ani buti e medijenca

Adžukardo rezultati akale treningesko sine te romane koordinatorija lena šajip te ovenlen sesija vaš efektno thaj konstruktivno kontrola pedi prezentacija pira bukjake ano medije ini korkore odolea bufljarda publikake.

Anglune teme seminarieske:

- Fundone elementija thaj principija procesesko komunikacijako
- Anglomothovibe ani relacija e publika
- Nevipa, mothovdipa vaš publika, konferencie vaš stampa
- Gatisaribe vaš publikako ikljistibe
- TV intervjujui

Treningi no. 8: Relacije e publika

Sekvenca	Anav sesijako	Mothovibe sesijako
1.	Procesi komunikacijako	Anglomothovdipe principja thaj elementija komunikacije, e interpersonalno komunikacija prezentuiba sar <i>procesi bičaljibe thaj leibe informacije maškar duj persone</i>
2.	Hramimi komunikacija	Sesije kheriba informativne ljala thaj mothovibe vaš publika
3.	Konferencija vaš stampa	Pendjaripe e anglunipa thaj ano rami konferencije vaš stampa, dikhljardo simulacija konferencija kotar aver riga
4.	Suksesuno publikako ikljistibe	Khupatni sesija ulavdipaski trin karakterija poulavde participantjengo vaš suksesuno publikako ikljistibe, uzo sikljovibasko prezentuibe peste thaj kvaliteti save kerena ole jekhutne
5.	Gatisaribe vaš publikako ikljistibe	Identifikuibe djevaptna medija; definišibe target grupe; thaj rodipa interesuibe publikako; dikhljaribe riziko thaj šajutno leibe love; formiribe fundone elementija ani nota kotar jekh minuti
6.	Intervjui	Dikhljaribe aver-avera intervjuia thaj olenge karakteristike, dikhljardo e šukar lafenca sar te gatiarelpe, vakerel thaj hačaripe ano intervjui, sar ini praktikane emperije te ovelpe intervjuišimo kotar žurnalistja

4. PODUR LAČARIBE KAPACITETJENGO

4.1 Semnibe informacine sistemasko lokalna romane koordinatorenge

Dikhibi konkluzie intezivno programi treningesko, semno sito kaj romane koordinatorija siolen šajipe te rndono bešena e resoa praktikano sikljovibe thaj moralno devibe dumo. Bešipa vaš informaciono sistemi dena šajipe romane koordinatorenge majhari trin kotora semne vaš olengo suksesuno realizuibe bukja:

1. Gndipe kotar suksesia thaj bisuksesija ano leibe djanibe lelino ano seminarija, sikljovibe pedo avera emperije
2. Prmibe informacija relevantne vaš buti romane koordinatorengo; thaj
3. Rodipe thaj devibe dumo vaš pire kolege ani savki pozicija

Ano bešipa vaš informaciono sistemi leiba kotar profesionalne facilitaorija sito istemalkerdo soske anena biutralni (ini hačardi) perspektiva avrijalipa pedo pučiba romane koordinatorengo. Kaj šaj, pošukar te sine disave kotar facilitatorija sine poangle ano disavo programi treningesko, so mi šaj te del, atoska, šajipe te den romane koordinatorenge irimi informacija kotar istemalkeribe semnibe lelino maškar seminarija.

4.2 Gatisaribaske kheribaske thana: Koordinacija informaciono sistemi e OEBS-ea

Ano projekti ani Srbija, kana andjape kaj rndo bešipengo vaš informaciono sistemi pašutno rndoneske trujalutne astalenge, organizuime kotar OEBS ano maškaribe e relevantne ministriba, tema vaš sakova bešipe sito anavdi adjahar te paralelno prezentuini gatisaribasko keribasko than vaš relevantno trujalutno astali kotar prioritetno umal Dekada khuvibe e Romengo. Sar rezultati, numa deviba šajipe romane koordinatorenge te prminen emperije thaj informacije, ini te maškarpeste dena dumo, bešipa vaš informaciono sistemi ulje sar than zoralipe fundo vaš sistematizacija bukjarne thaneske romane koordinatoske ano komune save siton ano projektne aktivnostja.

Dikhljaribe bešipengo vaš informaciono sistemi/ gatisaribaske kherde thana		
Sekvenca	Anav	Realizuime teme
1.	Khuvibe pi buti	<ul style="list-style-type: none"> • Šukar vakeribe • Akcione planija vaš promocija kuvibe pi buti romana populacijake • Andar nacionalno dži lokalno akciono plani vaš khvibe pi bute e Romengo • Individualne planija khuvibaske pi buti romane koordinatorengo • Sikljova jekh averesta/permiba emperije
2.	Sikavibe	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza OEBS-esko trujalutno astali kotar khuvibe pi buti • Šukar mothovdipe thaj presija pedo aver dženo • Kotar nacionalo dži lokalno akciono plani vaš sikavibe e Romengo • Badžakija ano gatisaribe trujalutno astali • Argumentija thaj ispatija • Sikljova jekh averesta/permiba emperije
3.	Sastipe	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza akanutni situacija kotar umal sastipe Romengo ano komuna thaj avibe dži vizija thaj avutne badžakija ano anglunipe ano akava umal • Kotar nacionalno dži lokalno akciono plani vaš sastipe e Romengo • Barjaripe thaj devibe dumo vaš timeski buti thaj korespondencija maškar romane koordinacija
4.	Bešipe	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza akanutna situacijako kotar umal bešipe e Romengo ano komune thaj avibe dži vizija avutne badžakija anglunipaske ano akava umal • Kotar nacionalno dži lokalno akciono plani vaš bešipe e Romengo • Barjaripe thaj devibe dumo vaš timeski buti thaj korespondencija maškar romane koordinacija

4.2.1 Bešipe vaš informaciono sistemi/gataribasko than vaš keribe no. 1: Khuvibe pi buti

Angluno bešipe vaš informaciono sistemi sine vaš tema khuvibe pi buti. Numa so sito jekh kotar prioritetno umal Dekadako khuvibe e Romengo, khuvibe pi buti sito alosardo vaš tema bešipaski sebepi trujalutno astali ani organizacija OEBS-eski savo sine sigate palo bešipe vaš informaciono sistemi.

Adžukarde rezultatija bešipaske sine:

1. Praktikano djanibe sar rezultati prmibasko emperije maškar romane koordinadorija
2. Vazdipe morali maškar romane koordinadorija maškar devibe dumo pere kolengenge
3. Šukar thaj efektno iksljistibe romane koordinatorengo ano OEBS-esko trujalutno astali kotar khuvibe pi buti

Anglune teme bešipaske:

- Djanibe vakeribasko thaj reslibe konfliktja
- Akcione planija ani promocija khuvibe pi buti romani populacija
- Kotar nacionalno dži lokalno akciono plani vaš khuvibe pi buti e Romengo
- Individualne planija vaš khuvibe pi buti romane koordinatorengo
- Sikljova jekh averesta/prmiba emperije

Bešipe vaš informaciono sistemi/ gatisaribasko than vaš keribe no.1: Khuvibe pi buti		
Sekvenca	Anav	Realizuime teme
1.	Baro gendo ani trafika	Khelibe reslibe konflikti ano save participantja ulavde ano duj grupe save musaj te prminen thana pedo anavde hakaja
2.	Definišibe konflikti	Prezentacija baro gendo forme kategorizacijake thaj definišibe bijekhipasko
3.	Barometri	Anavibe raportija thaj devibe notar niveleske jekhipasko/bijekhipe olenca
4.	Forme/stilija vastalipaske mariba	Prezentacija aver-aver modelija dikhljibaske e bijekhipa, poulavdo gatisaribasko vakeribe vaš arakhibe khupatno reso khupatnako problemi
5.	NAP Khuvibe pi but	Interaktivni analiza napjenge vakerde ano NAP, poulavdo e romane koordinatorenca kotar istemalkeribe ani plji komuna
6.	Formiribe lokalno akciono plani	Rodipe badžakija legaripaske NAP-esko ano lokalne akcione planija: keribe baza gendjengi, formiribe bukjarne grupe, keribe prioriteti, rodipe mangipa, definišibe reso, anavibe napija, indikatorija, planiribe monitoring, arakhibe resursi
7.	Vakeriba	Simulacija vakeribask i e dženenca Nacionalna serviseske vaš khuvibe pi buti ano reso formiribe programi vaš khuvibe pi buti e Romengo
8.	Plani vaš khuvibe pi buti	Sesija skiciribaski individualno plani vaš khuvibe pi buti romane koordinatorenge
9.	Khedipe gendja	Diskusija kotar gendja manginutne vaš planirimi prezentacija romana koordinatorenge ano OEBS-esko trujalutno astali kotar khuvibe pi buti

4.2.2 Bešipe vaš informaciono sistemi/gatisaribasko than vaš keribe no. 2: Sikavibe

Teme dujtone bešipaske vaš informaciono sistemi sine sikavibe. Numa so sito jekh kotar prioritento umal Dekadako khuvibe e Romengo, sikavibe sito alosardo vaš tema bašipaski sebepi trujalutno astali ani organizacija OEBS-eski savo sine palo bešipe vaš informaciono sistemi.

Adžukarde rezultatija bešipaske sineton:

1. Praktikano djanibe sar rezultati prmiba emperije maškar romane koordinatoriya
2. Vazdipe morali maškar romane koordinatoriya maškar devibe dumo pere kolegenge
3. Delotvorno thaj efektno ikljistibe ano OEBS-esko trujalutno astali kotar sikljovibe

Anglune teme bešipaske:

- Analiza OEBS-esko trujalutno astali kotar khuvibe pi buti
- Šukar vakeribe thaj presija pedo aver dženo
- Kotar nacionalo dži lokalno akciono plani vaš sikljovibe e Romengo
- Badžakija ano gatisaribe trujalutno astali
- Argumentija thaj ispatija
- Sikljova jekh jekhesta/prmiba emperije

Bešipe vaš informaciono sistemi/ gatisaribasko than vaš keribe no.2: Sikavibe		
Sekvenca	Anav sesijako	Mothovibe sesijako
1.	Enigma anaveski	Participantija phanena pere anava sar enigma. Majangle mothaviba pere anavesta ini sar lele lje, a palo odova ulavena e grupa motivišime thaj demotivišime faktorija ani pi buti sar romano koordinatori
2.	Analiza poangle trujalutne astalesko	Prmiba emperije participatjengo kotar poanglo trujalutno astali kotar khuvibe pi buti thaj hramosaribe nota sar mi aver trujalutno astali ovela posuksesuno
3.	Motivacija	Sesija vaš vazdipe marali thaj zoralipe romane koordinatorengo te lundjaren e pere bukja, ini ano mariba e bidjaniba ano dikhibe plo bukjarano than
4.	Vastalipe gndipa	Dikhlaribe sesije komunikacijake leline ano anglune seminarija, e poulavde pačaviba pedo biverbalni komunikacija (dikhibe thaj forme) sar ini presija pedo leibe verbalni nota
5.	NAP Sikavibe	Interaktivna analiza napija NAP-eski e dikhiba pedo romane koordinatorija kotar olengo realizuibe ani olengri komuna
6.	Formiribe lokalno akciono plani	Rodipe badžakia istemalkeribaski NAP-eski ano lokalno akciono plani: keribe baza gendjengi, formiribe bukjarne grupe, anavibe prioritetija, rodipe mangipa, definišibe reso, anavibe napija, indikatorija, planiribe monitornig, arakhibe resursi
7.	Ulavde prezentacije	Participantija sikavene trinminutenge prezentacije pedo teme ani relacija e sikljoviba e Romengo, leibe iranibaski informacija facilitatoreski
8.	Argumentuibe/ Ispatibe	Diskusija kotar standardija ispatia thaj istemalkeriba alosariba vakeribaski thaj argumentija sar mi poenta ovela hačardi
9.	Planiribe bukjako	Khupanti simulacija gatisrube publiakao keribe

4.2.3 Bešipe vaš informaciono sistemi/gatisaribasko than vaš keribe no. 3: Sastipe

Sastipe sine trito tema bašipaskt vaš informaciono sistemi. Numa kaj sito jekh kotar prioritetno umal Dekadako khuvibe e Romengo, sastipe sito alosardo vaš tema bašipaski sebepi trujalutno astali ani organizacija OSBS-eski savo sine sigate palo bešipe vaš informaciono sistemi.

Adžukarde rezultatija bešipaske sineton:

1. Praktikano djanibe sar rezulatati primibe emperije maškar romane koordinatoriya
2. Vazdipe morali maškar romane koordinatoriya maškar devibe dumo pere kolegenge
3. Šukar thaj efektno inkljistibe romane koordinatorengo ano OEBS-esko trujalutno astali kotar sastipe

Anglune teme bešipaske:

- Analiza akanutna situacijako kotar umal sastipe e Romengo ano komune thaj avibe dži vizija thaj avutne badžakija barjaripaske ano akava umal
- Kotar nacionalno dži lokalno akciono plani vaš sastipe e Romengo
- Barjaripe thaj stimulacija vaš timsko buti thaj korespodencia maškar romane koordinatoriya

Bešipe vaš informaciono sistemi/gatisaribasko than vaš keribe no.3: Sastipe		
Sekvenca	Anav sesijako	Mothovibe sesijako
1.	Analiza poanglo trujalutno astli	Prmibe emperija kotar trujalutno astali kotar sikljovibe thaj hramosaribe nota sar mi avutno trujalutno astali ovela posuksesuno
2.	Ulavde prezentacije	Pandžminutne prezentacije participantjengo kotar sastipaski situacija e Romengi ano olenge komune, a palo odova devibe iranibaske informacije kotar facilitatorija
3.	Garavde amala	Khelibe sito vaš leibe pašutne maškarmanušikane relacije maškar romane koordinotorija, sar jekh kotar komponente vaš pošukar timeski buti, sakova kotar romane koordinotorija lela anava disave averesta, ano trujal, savese na phenelape sa dži adikarelape khelibe (ani akaja situacija štar dive)
4.	Realizuiibe vizija	Khupatni arakhli manginutni pozicija ani relacija e sastipa Romengo, analiziriba barijere vaš realizacija odola vizijake thaj identifikuirini manginutne badžakija nakhkiba odola barijere
5.	NAP Sastipe	Interaktivni analiza napja NAP-eski, e pačaviba romana koordinatorengenge kotar istemalkeribe ani olengri komuna
6.	Lokalno akciono plani	Dikhjaripe lokalne akcione planija thaj raportiribe rodipasko mangipaske komunake Novi Sad; analiza dži odova vakhti anglunipe lokalne akcione planenge ano komune lokalne romana koordinatorengenge, uzo identifikuiibe manginutne dur napija
7.	Prmiba pučipaske	Khupatni sesija ano formilišibe pučiba sar mi siguripa efikasno legaripe relevantne informacije
8.	Gatisaribe prezentacija	Realizuiibe tehnika <i>kaš problemsko</i> kotar seminari vaš hramosaribe bahami projekti pedi sastipaski situacija e Romengi, istemalkeribe analiza ani khupatni Power Point prezentacija vaš avutno OEBS-esko tujalutno astali kotar sastipe

4.2.4 Bešipe vaš infomaciono sistemi/gataribasko than vaš keribe no. 4: Bešipe

Štarto bešipe vaš infomaciono sistem vaš tema sinelje bešipe. Numa so sito jekh kotar prioritetna umalja Dekadake khuvibe e Romengo, bešipe sito alosardo vaš tema bešipaski sebepi trujalutno astali ani organizacija OEBS-esko savo sine palo bešipe vaš infomaciono sistemi.

Adžukarde rezultatija bešipaske sine:

1. Praktikano djanibe sar rezultati prmiba emperije maškar romane koordinatorija
2. Vazdipe morali maškar romane koordinatorija maškar devibe dumo pere kolegenge
3. Šukar thaj efektno inkljistibe romana koordinatorengo ano OEBS-esko turjalutno astalji kotar bešipe

Anglune teme bešipaske:

- Analiza akanutna situacijako kotar bešipe e Romengo ano komune thaj avibe dži vizija thaj avutne badžakija barjaripaske ano akava umal
- Kotar nacionalno dži lokalno akciono plani vaš bešipe e Romengo
- Barjaripe thaj stimulišuibesko buti thaj korespodencija maškar romane koordinatorija

Bešipe vaš informaciono sistemi/gatisaribasko than vaš keribe no. 4: Bešipe		
Sekvenca	Anav sesijako	Mothovibe sesijako
1.	Love ano maškaribe	Sesija kotar anavibe pratsav timeske, ano rami poulavde fondija participantjengo, a palo odova khupatnaka anaviba pratsav sar ka delpe
2.	Procesi anavibe pratsava	Interaktivni diskusija kotar procesi anavibe pratsav, e pačaviba pedo šukar thaj bilače pašiba, thaj mothavibe relacije maškar situacija, forme anaviba pratsava thaj efektivibe temesko
3.	Belbin-test	Rodipe kotar role romana koordinatorengo ano timi istemalkeriba tehnika barjaripaski kotar dr Meredith Belbin ¹⁹
4.	Lokalno akciono plani	Prezentacija thaj diskusija kotar bešipaski situacija e Romengi ano komune lokalna romana koordinatorengo, uzi analiza dži odova vakhti anglunipe akciono plani vaš bešipe thaj identifikuiibe manginutne dur napija
5.	Realizuiibe vizija	Grupa mothavi manginutni pozicija ani relacija e bešipa e Romengo, analiziruiiba barijere ani realizacija odola vizijake thaj identifikuirini manginutne badžakija nakhiba odola barijere
6.	Šukar praksa	Prezentuibe participativno pašibe ano reslibe bašipaske problemija ano bešipasko than Bangladeš ano Novi Sad
7.	Gatisaribe prezentacija	Formiribe khupatno Power Point prezentuibe vaš trujalutno astali kotar bešipe

¹⁹ Vaš pobut informacije kotar tehnika Belbin sajti ano <http://www.belbin.com/belbin-team-roles.htm>
 Vaš gendo Belbin-test anketnog lilesko, dikhen <http://www.csis.gvsu.edu/~adam/Teaching/CS467/belbin.pdf>

5. REZULTATIJA THAJ DEVIBE DUMO

5.1 Keribe pošukar lokalne romane koordinatoriya thaj reprezentatoriya komunake

Kotar dikhibe šajutna analiza, pilot-projekti sine semno suksesuno. Proseksko leibe kotor ano ohto treningja organizuime vaš lokalne romane koordinatoriya (ohto murša thaj pandž džuvlja), štar treningja organizuime vaš 52 reprezentatoriya komunake (jekha-jekh ulavde pedo murša thaj džuvlja) thaj štar bešipa vaš informaciono sistemi organizuime vaš lokalne roamne koordinatoriya sineton prekalo 90 šelestar.

A Leibe kotor ano treningja – lokalne romane koordinatoriya

Tema treningpaski	Leibe kotor
Sikavibe vaš buti ano kompjuteri	84,6%
Manušikane/minoritenge hakaja thaj muršikano thaj džuvljano jekhipi	100%
Akciono planija vaš Dekada khuvibe e Romengo 2005 – 2015.	100%
Hramibe bahami projekti thaj khedipe love	100%
Vastalipe projektea	100%
Publikako arakhibe	92,3%
Publikako arakhibe – badžako pobut	84,6%
Relacije e publika	76,9%
Khupatno leibe kotor	92,3%

Leibe kotor ano treningja – reprezentatoriya komunake

Tema treningpaski	Leibe kotor
Manušikane/minoritenge hakaja thaj muršikano thaj džuvljano jekhipi	84,6%
Akciono planija vaš Dekada khuvibe e Romengo 2005 – 2015.	84,6%
Hramibe bahami projekti thaj khedipe love	92,3%
Vastalipe projektea	100%
Khupatno leibe kotor	90,4%

Leibe kotar ano bešipa vaš informaciono sistemi - lokalne romane koordinotorija	
Tema treningpaski	Leibe kotar
Khuvibe pi buti	84,6%
Sikavibe	84,6%
Sastiŋe	92,3%
Bešipe	100%
Khupatno leibe kotar	90,4%

Pobut semno kotar leibe kotar sito rezultati save projektne aktivita siolen kana sitona kapaciteti romana koordinatorengo thaj relevantne reprezentatorija komunake ano 13 lokalne korkorodirekcije te agorišinen pere bukja ani relacija e lačariba pašljoibe e Romengo, ini sar akala primiba sine ano kontaktja Romana khupatnake thaj lokalna thagarutnake. Ini kaj pana nane vakhti ini generalno but pophare te arakhipe konkretikane dikhiba suksesunake projekteske ano akala umalija, disavo gndipe šaj te anenpe kotar badžakija leline kotar komuna ani relacija e lokalne romane koordinatorenca, sar ini kotar gndipa initeršuime rigata save siton ano projektne aktivnostija.

5.2 Djevapiba komunake

5.2.1 Klidutne badžakija leline kotar komune

1. *Kancelarijsko than.* Dži agor 2006. berš sa romane koordinotorija sinelen kancelarija, sine ani korkurutni komuna jase ani disavo aver than istemalkerdo vaš komunake bukja. Ano vakhti anglune vizite projektne timi komunake, e agora 2005, leiba 2006. berš, numa pandž kotar 13 romane koordinotorija sine adjahar arakhavdo.
2. *Finansiribe.* Dži agor pilot-faza projekti šajipe vaš sistematizacija sine pozitivna ano deš kotar 12 komune ano save romano koordinotori angažiuimo khupatna inicijativa Ministribasko vaš manušikane thaj minoritetenge hakaja, Evropaki agencija vaš rekonstrukcija thaj Misija OEBS-eski ani Srbija. Ano leibe projekti sistematizacija bukjarne thaneske romane koordinatoreske, finansiriba odola pozicijako kotar komunako budžeti, sine dikhljardo (thaj legardo) numa ani Leskovca.

3. *Lokalne akcione planija.* Dži agor pilot-faza projektesko, deš kotar 13 komune save siton ano projekti kerdja šaj te phena jekh akciono plani, dži kaj pandž komune agorisindje planija vaš štar prioritetna umalja Dekada khuvibe e Romengo. Ano leibe projekti numa komuna Valjevo sinela gatisardo akciono plani ano varesavo kotar štar prioritetne umalja.

5.2.2 Leljine pozicije thaj gndipa komunake kotar treningja thaj olengo reagupe

„Komuna sine ani obligacija te kerel lokalne akcione planija pedo dikhibe pedo nacionalne akcione planija save lelepe kotar Thagarutni Republika Srbija. Džji organizuibe seminari, khonik kotar butikerdutne ani komuna na djandja kotar te lel ano formiribe akcione planija, ni save elementija akcione planenge thaj so on haljovena. Akana siamen kerde akcione planija vaš so štar umalija save siton leline programea Dekada khuvibe e Romengo. Atoska ini treningi kotar manuškane thaj minoritetenge hakaja anavdja barjaribe senzibiliteti ko na-Roma save sine participantija treningoske“.

Komuna Barajevo

„Naisariba [...] tumare treningenca, suksesuno kerdjam projektia – Komuna Bela Palanka konkurisindja e 14 projektenca ko Nacionalno investiciono plani ini sa 14 projektia siton dende.“

Komuna Bela Palanka

„Timi istemalkeriba sikavdo djanibe kerdja lokalne akcione planija vaš romani kɛɛpatni vaš sa štar umalija Dekadakere ini on siton ani lista vaš leibe kotar Parlamenti Komunako.“

Komuna Leskovac

„E neva lelina sesija, tim suksesuno realizuindja formiribe telošerutnipe ano sa štar aktuelna umalija (sikavibe, sastipe, khuvibe pi buti thaj bešipe), kɛɛpatna e dženenca relevantne institucija save ka keren buti akale problemea džji 2015. berš.“

Komuna Pirot

5.3 Reaguipa participantjengo kotar sesije treningpaske

Dende siton mothovdipa romana koordinatorengje thaj reprezentatorengje komunake kotar aspekti aktivnostenge treningeske thaj bešipa vaš informaciono sistemi save dikhena sar majistemalkerde.

„Ano rami lokalna korkorodirekcijake ano reslibe semne problemija e Romengo thaj rodipe vaš olengo seriozno pašakaripe [...] sesije [...] kontiruime aktivnostija [...] interaktivni buti participantjengo [...] metode bukjake.“

„Emperije thaj prmiba misalija šukar praksa.“

„Nakhibe tehnike gatisariba thaj hramibe klidutne elementija bahami projektesko.“

„Mlo djanibe thaj timsko buti siton vazdime ano učo niveli.“

“Analiza Nacionalne akcione planija; buti praktikane misalija kotar komuna, buti pedo lokalne planija.”

5.4 Reaguipa trenerengo kotar reaguipe projektesko

Dende gndipa siton ispatija majklidutne trenerengo ano adikaribe programi trenerengo ano rami pilot-projekti.

“Seminarija pobut anavdje te grupa arakhibaski ovel pozorali vaš korkorutni buti ano tereni. Djaniba thaj sesije se lele ano seminarija ažutinde olen ano korkorutnipe, korkoroinicijativa thaj korkorimotivacija, a kotar aver rig dendja šajipe te dikhen pere individualne potencijalija, numa ini te dikhen konteksti ani savi buti, te oven len emperije pobaro devibe dumo thaj pobaro pačavibe kotar akterija save siton semne olenge vaš dur buti (avera Ministriba, OEBS, Servisi vaš manušikane thaj minoritetenge hakaja). [...] Seminarija atoska anavdje zoralipe thaj lačaribe timi maškar arakhibaske džene, timsko spiriti thaj kbupatno ikljistibe, olengo maškarutno phanibe thaj devibe dumo.”

Ivana Koprivica (Dizjake inicijative/Tim TRIN)

“Anglunipe sine dikblo ini odova majbut kotar seminari ano save arakhavde džene sine jkbutne participantija, soske tedani sinelen šajipe tromale te sikaven pere mangipa a trenerija sinelen šajipe pobut te den pačiv sakonese olendar ano barjaripbe sesije; [...] Ano sikavibe, semno anglunipe kerdo: ano dikhibe pendjaribe situacija ani piri komuna sari ini ano avera komune; ano sesije hramibaske raproti thaj bahami projekti, sar ini lokalne dokumentija (akcione planija); ano resliba publikako arakhibe thaj lobiribe, ano sesije PR (poulavdo ikljola ano medije) [...] sar ini ano avera sesije komunikacije, timeski buti thaj vakeribe. [...] Gndinava kaj sikavibe semeno zorjakarde poulavdo arakhibaske džene, a ano seminarija e avera reprezentatorenca komunake direkcijake on siton senzibilna, savo sito zorjakardo haljoviba pašljoiba e Romengo thaj role arakhibaske ini odoljea anglunipaski olengo maškaribe ano lokalno niveli.”

Mirjana Beara, (Dizjake inicijative/Tim TRIN)

6. OLESKO ADIKARIBE

Ini prekalo sikavdo mangipe butipaska lokalna romana khupatnengo e resoa ažutipe kotar komune ani savi teritorijija dživdinena, egzistiribe bukjarano than romane koordinatorengo sito pučibe prioritetsko komunako. E anlgune činadipa koordinatorengo ano 12 komune ani Srbija, pozicije romane koordinatorengo e dumo maškathemutna finansririba. Palo vakhti ano savo maškathemutno finansiribe dendo, numa, dur egzistiribe akala pozicijake sine pedo integracije akale bukjarane thanesta ano komunako budžeti. Vaš iranibe, akava rodela te i buti romane koordinatoresko ovela sar kotar komunako ano sasutnipe. Prekalo odova kotar krucijalno semnibe te romane koordinatoriya formirinena koaliciya sar mi e lokalna korkorodirekcija, adjahar ini e bufljarde khupatna.

6.1 Integracija lokalne romane koordinatorengo ano komune

Sar sito mothavdo ano kotar 2.3, majsemne partnerija romane koordinatorengo andral lokalni korkorodirekcija siton serviseske džene save siton vaš umal ano save kompleksna thaj butniveleski marginalizacija e Romengi sar savki manifestuinelape:

- Sikavibe
- Khuvibe pi buti
- Sastipe
- Bešipe

Nume bi maškaribasko ani koordinacija lokalna korkorodirekcijako sar mi reslja pučiba Romana populacijake ano komune, formiribe partneribe e reprezentatorenca komunake save siton vaš štar prioritetne umalja Dekadake khuvibe e Romengo sito klidutno vaš khuvibe ano fondija ano raštrako niveli save siton vaš polači implementacija leline Nacionalne akcione planenca vaš prioritetne umalja.

6.2 Bufljaripe informaciono sistemi: Koordinacija e BTO sektorea

Na majhari semno ano but komune sito ini adikaribe kontaktija e BTO sektorea, a poulavdo e romane BTO, soske:

1. BTO siton potencijalne istemalkerde punktja phandipaske lokalna korkorodirekcijake thaj romana khupantna, thaj majčače majšukar vaš egzistiribe romano koordinatoresko ani lokalni korkorodirekcija
2. BTO majbut siolen pobut emperije ano reslibe problemi savenca sakova dive marelope lokalni romani khupatni ze komune pedo savi teritorija BTO kerela, ini sebepi odova šaj te arakhen precizno thaj ano čaćunovakhti informacije kotar situacija
3. BTO šaj te oven ano rami ani inicijativa savenge šaj te istemalkeren koordinacije e planiriba jase inicijativa komunake savi džanela situacija
4. BTO šaj te oven len informacije kotar šajipa finansiribaske save sito relevantna vaš komuna

7. KERIBE BUDŽETI VAŠ ADIKARDI INTEGRACIJA

Sar sito mothavdo ano angluno artiklo akale legaripasko, reso pilot-projektesko sine te kerel kapaciteti romane koordinatorengo thaj olenge majrelevantne na-romane kolege ani komuna, adjahar te o romano koordinatori integrišinipe ani buti – thaj budžeti – komunako. Lelini investicija manginutni vaš adikardi integracija formirini tema akale artiklesko, savi rezumirini fundono minimum budžeteske linije dži save alope prekalo fundone emperije legarde pilot-projektea (loveske molipa nane mothavde, soske adžukarelape kaj ka varinini ano procesija istemalkeribe pilot-projekti ano aver forme, ano aver than). Ani lista nane čivde masekeske love romane koordinatorenge, save učardja Servisi vaš manuškane thaj minoritetenge hakaja finansija Evropaka agencija vaš rekonstrukcija, realizuimi prekalo Misija OEBS-eski ani Srbija.

7.1 Lačaribe kapacitetija thaj informaciono sistemi

Programi treningesko, mothavdo ano trito kotor, khedela romane koordinatorija thaj reprezentatorija komunake ano nekobor khupatne seminarija, dži kaj romane koordinatorija lele kotor ini ano pana treningja thaj bešipa vaš informaciono sistemi kreirime numa olenge (dikhen štarto kotor). Semno kotor programi treningesko vaš romane koordinatorija rodindja tehnikani oprema savi dendja olenge šajipe te gatisaren pere bukja. Pokinibe akale aktivnostjengo thaj istemalkeribe opremako siton dende dur.

- *Kbupatne treningja* (4) (romane koordinatorija thaj reprezentatorija komunake)
 - Transporti
 - Hotelsko bešipe (habe hem pijbe)
 - Diveske love
 - Honorarija e trenerenge
- *Treningja* (4) (numa koordinatorija vaš romane pučiba)
 - Transporti
 - Hotelsko bešipe (habe hem pijbe)
 - Diveske love
 - Honorarija trenericengo

- *Bešipa vaš informaciono sistemi* (4) (numa koordinatorija vaš romane pučiba)
 - Transporti
 - Hotelsko bešipe (habe hem pijbe)
 - Diveske love
 - Honorarija facilitatorkake
- *Tehnikani oprema* - manginutne sar mi romane koordinatorija agorisinen pere bukja sine kompjueterija e manginutne softverea (Microsoft Office) thaj lasersko štaŋpači

7.2 Timi trenerengo

Ano reso zoralipe programi treningesko pilot-projekti musaj te kerelpe projektno timi. Dži kaj projektno timi pilot-projektesko formirimo lovenca arakhavde kotar maškarmutne donatorija, avrirndone pokiniba e vakhte manglape te oven ano rami ano relevantno nacionalno thaj lokalno budžeti.

ANEKSI I

LOKALNA ROMANE KOORDINATORIJA

Akava aneksi siole tikne biografije sakone romane koordinatorengo savo lejla kotor ani pilot-faza akale projektesko. Sar biografije sikavena, baripe romane koordinatorengo sine romane aktivistija, pašutne pere khupatnenge.

Nakhiba programi ohto treningja sar ini štar bešipa vaš informaciono sistemi/gatisaribaske thana vaš keribe, romane koordinatoriya siton bučarne persone kotar istemalikeribe vaš avera komune save siolen mangipe te len savko bukjaro than.

Aleksinac

Alit Amzić. Fundoni thaj maškarutni veterinarsko skola agorisindja ani Aleksinac, kaj ini bijando. Apsolventi sito Juridikake univerziteteske ano Niši. Ano pere studije sine stipendista Evropake centresta vaš hakaja Romengo (ERRC) kotar Budimpesta. Dženo tano Programeske konsileske RTV “Nišava” thaj portparoli vaš publika ani romani BTO “Dobra volja” ani Aleksinac.

Barajevo

Slavica Petrović. Studenti Agroekonomikane Univerzitetesko ano Beogradi. Korespodenti sito ani buti e romane čhavenca ani fundoni skola ano Barajevo thaj ani Skola vaš sikavibe e barenge “Djuro Salaj” (ulavdo klasi ano Barajevo). Organizuindja thaj sine kherutni kulturna manifestaciako “Dive e Romengo ano Barajevo”, sebepi dive vaš manušikane hakaja, decembri 2005. berš.

Bela Palanka

Suzana Dinulović. Studirindja orjentalistika ano Univerziteti ano Sarajevo (arabikani, korahani thaj puranoiraniaki čhib). Kerdja ani centralno labaratoriya ano Pirotsko Dukhavno kher sar kompjutersko protokolisti. Lela kotor ano projekti sikljovibe terne Roma, a ano reso arakhibe tradicionalne molipa sastronesko (kovačko) zanati. Sine jekh kotar anglune ano hramosaribe haljovibe kotar maškaribe maškar BTO “Vordon” thaj BTO kotar Bulgariya ano rami transgranično maškaribe maškar Srbija thaj Bulgariya.

Bujanovac

Zora Šerifović. Buti ano romane pučiba lela 1983. berš ani Leskovac, kaj ini agorisindja Ekonomikano-komercijalno thaj juridikako-birotehnikani skola thaj lela anav bukjako sekretari. Dur buti lundjardja ani Bujanovca, kaj ini avdive dživdini. Sekretari sitoј ani BTO “Centri vaš progresi e Romengo” ani Bujanovca.

Grocka

Živorad Rakić. Fundoni skola agorisindja ano Beč (Austrija), uči skola regustrindja ano Bon (Germanija), kaj ini diplomirindja menadžmenti thaj butikeribe. Ano reslibe romane problemija ani piri komuna kerela kotar 1992. berš. Prezidento sito Romane centresko “Tromalipe”.

Leskovac

Nedžip Eminović. Eminović sito profesori vaš muzika kaski buti ano pučibe romani emancipacija thaj integracija lela pana dur 1975. beršeste. Sine dženo Direkciaka šerutnipaska amalipasko “Sait Balić” ano Niši, ano duј mandatija prezidento Amalipasko vaš kultura thaj sikljovibe e Romengo “Hisar”. Ano jekh vakhti registruini piri Romani BTO telo anav Unija e Romengi “Nevo Djivdipe”. Ovela angluno romano koordinatori ano thana SCG 2003. beršeste thaj dženo Komunake šerutnipaske komunake Leskovac. Jekh sito kotar in icijatorija vaš formiribe “Balkansko mreža vaš barjaripe thaj integracija e Romengi”, savo sito teloprezidento. Jekh tano vaš formiribe “Konsili amalipengo e Romenge Pčinsko-Jablaničko regioneske”, kaj sito teloprezidento ano duј mandatija.

Negotin

Lidija Bajramović. Dendja matura ano naturalno-matematikani rig negotinska gimnazijake. Sekretari sito amalipasko e Romengo ano Negotin kaj lela kotar ano olako formiribe.

Novi Beograd

Zorica Stanković. Plo angažuipe ano umal reslibe problemija e Romengo lela 1999. beršeste sar sekretari ani Partija Romana jekhipaski. 2001. beršeste ovela alosardi vaš prezidento ano “Romano centri vaš hakaja e čhavengo”. Sine koordinatori hurdelinesko Humanitarna amalipasko “Romano ilo”, ano savi 2004. beršeste ovela sekretari amalipasko.

Pirot

Radovan Asković. Maškarutni skola agorisindja ani Pirot. Ano bithagarutno sektori aktivno tano kotar 2000. berš. Plo devibe romana khupantake dendja ano aver-aver umalija: buti e angloskolake čhavenca, fundonoskolako sikljovibe, socijalna politika thaj khuvibe pi buti, kanuneski politika, sastipe. Khedela istorikane faktija kotar Roma ani komuna Pirot thaj olenge djivdipaske paramizja.

Sombor

Zoran Kalanjoš. Studenti informatikako ano Univerziteti ani Novi Sad. Aktivno sito dženo (sekretari) romana bithagarutna organizacijako kotar 1998. berš. Sine koordinatori pobut suksesune realizuime prejektenge ani pli komuna.

Valjevo

Dragan Gračanin. Bijando ano Valjevo, diplomirindja ani U či skola vaš informacione sistemija thaj komunikacione tehnologije ano Beogradi. Nakhlja treningja vaš terne romane liderija, publikako arakhibe, monitoring thaj evaluacije vaš trenerija, skola demokratijaki thaj politikake studije. Volontirindja ano but romane BTO. Programi menadžeri sito “Romane centresko vaš demokratija”.

Vlasotince

Srba Stoilković. Fundoni thaj maškarutni skola agorisindja ano Vlasotince. But poangle angažuindjape ano umali emancipacija thaj integracija e Romengi ani plji komuna. Prezidento sito Amalipe e Romengo Vlasotince kotar 2004. beršeste, kaj kerela ani korespodencija maškar Amalipe Roma thaj Lolo trušuj, ani relacija e tromale devibe rat, palo odova lačaribe infrakstruture romane bešipaske thanengo, sar ini arakhibe thana vaš buti amalipaske Roma.

Vranje

Dejan Bajramović. Fundoni thaj maškarutni Ekonomikani skola agorisindja ani Vranja. Asistenti ano sikavibe romani čhib ano angloskolako thaj fundonaskolako sikljovibe. Bajramović sito aktivno dženo Amalipasko “Rom” ani Vranja pana e 1989. beršesta, a 2004. beršeste formirini, pana e paše deš dženenca adjahar gndipa, amalipe “Romani Asvi”. Sine dženo Kancelarijako vaš realizuibe thaj arakhibe personalna thaj kolektivna hakaja romana nacionalna minoriteteske ani komuna Vranja, dži o momenti nakhibasko ano than sar arakhibasko dženo romana nacionalna minoritetenge.

ANEKSI II

REFERENTNE PUNKTJA KOMUNAKE: REPREZENTATORIJA KOMUNAKE

Dendo profili rerprezentatorengo komunake vaš štar prioritetna umalija Dekada khuvibe e Romengo (sikavibe, khuvibe pi buti, sastipe thaj bešipe) kreiribe kotar komuna (pobut kotar prezidento komunako) pedo fundo ECMI-esko kriterijumi, sar mi alosarde lele kotar ano aktivnostija ECMI-esko pilot-projekti. Nakhiba seti kotar štar treningja khupatna e romane koordinatoreng e ano projekti, reprezentatorija komunake siton barvalo hanig vaš avera komune save siolen mangipe ta angažuien romane koordinatore.

Reprezentatorija komunake			
Komuna	Umal	Reprezentatori	Funkcija
Aleksinac	Sikavibe	Slavica Jovanović	Korespodenti Centresko vaš soćjalni buti
	Sastipe	Slobodanka Jović	Butikerdutni komunaka direktcijake
	Bešipe	Iva Stanković	Čekatuno komunaka direktcijake
	Khuvibe pi buti	Miroslav Lazić	Butikerdutno komunaka direktcijake
Barajevo	Sikavibe	Živko Kovačević	Profesori ani skola
	Sastipe	Zorica Gašparević	Stomatološko-medicinsko asistenti
	Bešipe	Dragana Novaković	Diplomiruimo inžinjeri arhitektura
	Khuvibe pi buti	Violeta Đordijev	Ekspertsko korespodenti ani Direkcija vaš lačaribaski phuv thaj lačaribe
Bela Palanka	Sikavibe	Prof. Milivoje Cvetković	Prezidento parlamentesko
	Sastipe	Prim. dr med. Aca Spasić	Prezidento komunako
	Bešipe	Ing. Ivica Vasić	Direktori hurdelinesko
	Khuvibe pi buti	Aleksandar Živković	Teloprezidento komunako
Bujanovac	Sikavibe	Nehat Aliu	Čekatuno Sektoreško vaš publikake servisija thaj amalipaske bukja
	Sastipe	Dr Bajram Hasani	Dženo komunaka šerutipaske
	Bešipe	Radovan Ristić	Komunako arakhibsko dženo
	Khuvibe pi buti	Emrullah Lutfiu	Čekatuno komunaka direktcijake

Komuna	Sektor	Reprezentatori	Funkcija
Grocka	Sikavibe	Gordana Marković	Direktori ani fundoni skola
	Sastipe	Aleksandar Bezar	Direktori dukhavna khereste
	Bešipe	Milena Zdravković	Šefi Sektoresko vaš komunalne, bešipaske thaj lačaribaske bukja
	Khuvibe pi buti	Tomislav Mitić	Vastalutno Servisesko vaš khuvibe pi buti
Leskovac	Sikavibe	Gradimir Petrović	Javerutno čekatunesko Sektor ani vaš amalipaske bukja
	Sastipe	Milan Stojković	Specijalisti urgentna medicinake
	Bešipe	Srđan Stefanović	Javerutno čekatuneske Direkcija vaš bešipe
	Khuvibe pi buti	Divna Stojanović	Referenti vaš khuvibe pi buti ani komuna
Negotin	Sikavibe	Suzana Stanisavljević	Referenti vaš realizuibaske bukja ano umal amalipaske bukja
	Sastipe	Zorica Ćirković	Koordinatorka projekateski ano keribe planja thaj programi barjaripe komunako
	Bešipe	Verica Crnogorac	Djevaptuno vaš našutne
	Khuvibe pi buti	Dušica Milojević	Čekatuni komunaka direktijake
Novi Beograd	Sikavibe	Ljiljana Mitrović	Direktori hurdelinesko
	Sastipe	Dr Ljiljana Krstić - Jelenković	Dženo bukjanya bukjake Konsili vaš socijalni politika
	Bešipe	Gordana Kosijer	Šefi sektorsko vaš bešipaske thana
	Khuvibe pi buti	Zorica Vrebac	PF "Bukjako than Novi Beograd"
Pirot	Sikavibe	Sladana Božilović	Referenti
	Sastipe	Dragana Matić	Učo referenti vaš sastipe
	Bešipe	Slavica Stanisavljević	Čekatuni Sektoresko čhavorikane arakhibasko
	Khuvibe pi buti	Saša Jovanović	Čekatuno komunaka direktijake
	<i>javer</i>	Sava Kostić	Phureder referenti vaš Čhavorikano arakhibe
	<i>javer</i>	Marija Vasić	Specijalno pedagogi
Sombor	Sikavibe	Nada Putica	Korkorutno ekspertikano korespdenti vaš bukja kulturake
	Sastipe	Vesna Žigić	Čekatuni sektorsko vaš finansije
	Bešipe	Miodrag Fišer	Sekretari komunake šerutnipaske
	Khuvibe pi buti	Vera Baljak	Javerutni čekatuneski komunaka direktijake

Komuna	Sektor	Reprezentatori	Funkcija
Valjevo	Sikavibe	Gordana Matić	Edukuibasko inspektori
	Sastipe	Milojko Lazić	Direktori centresko vaš socijalno buti
	Bešipe	Petar Dobrivojević	Direktori Komunaka bešipaska agencijake
	Khuvibe pi buti	Dragan Stojanović	Dženo komunaka šerutipaske
Vlasotince	Sikavibe	Vladislav Gorunović	Dženo komunaka šerutipaske
	Sastipe	Viktor Stanković	Dženo komunaka šerutipaske
	Bešipe	Saša Mihajlović	Dženo komunaka šerutipaske
	Khuvibe pi buti	Bojan Cvetković	Šefi Sektorsko vaš sasutni direkcija
Vranje	Sikavibe	Predrag Mihajlović	Dženo komunaka šerutipaske
	Sastipe	Ivana Stamenković	Dženo komunaka šerutipaske resori sastipe thaj čavesko arakhibe
	Bešipe	Tatjana Cvetković	Direktori zavodesko vaš urbanizam
	Khuvibe pi buti	Zoran Antić	Dženo komunaka šerutipaske vaš socijalna pučiba ini khuvibe pi buti